

Na sliki: ameriškega državnega sekretarja Kissingerja na moskovskem letališču ob odhodu pozdravil sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko.

PO TORKOVH DOGODKIH V TRŽAŠKEM OBČINSKEM SVETU

Vsa slovenska javnost odločno zahteva priznanje pravice do rabe slovenščine

Resoluciji v tej zvezi so sprejeli na občnih zboreh Slovenskega raziskovalnega inštituta in športnega krožka Kras

Torkovi dogodki v občinskem svetu, kjer je tržaški župan Spacchini prepovedal svetovalcu Dolharju, da bi govoril v slovenščini, so razburili slovensko javnost, ki meni, da je po podpisu sporazumov in Osimu prišel čas, da se končno preneha s takimi grobnimi diskriminacijami. Dejstvo, da na ponovne pozive svetovalca Dolharja župan Spacchini ni znal navesti zakona, ki bi prepovedoval rabo slovenščine v izvoljenih organizacijah, je še en dokaz, da je to vprašanje rešljivo brez posegov parlamenta, še manj pa predsedstva vlade, ampak izključno z dobro politično voljo.

Nič čudnega torej, če slovenska javnost ob vsaki priložnosti izreka svoj ogorčen protest. Protestni resoluciji v tej zvezi sta bili sprejeti tudi na sinodnem občnem zboru Slovenskega raziskovalnega inštituta in v četrtkovem občnem zboru športnega krožka Kras.

Resolucija SLORI se glasi:

Člani Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu, zbrani na 11. rednem občnem zboru, se pridružujejo upravičenim protestom slovenske javnosti in italijanskih demokratičnih sil proti pismu tržaškega prefekta, ki sporoča mnenje osrednje vlade, da ni dovoljena raba slovenščine v tržaškem občinskem svetu. Člani Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu sodijo, da je mnenje osrednje vlade o tem vprašanju politično dejanje diskriminatornega, nedemokratskega in protislovenskega značaja brez pravične osnove razen 25-letne prakse fasilistične vlade, kar je v popolnem nasprotju s 3. in 6. členom ustave, s 3. členom posebnega statuta Furlanije-Juljske krajine in s podpisanim sporazumom med Italijo in Jugoslavijo. Onemogočanje rabe slovenskega jezika v izvoljenih predstavništvih, v katerih so tudi Slovenci, pomeni preprečevanje izvajanja zagotovljenih pravic, kar je tudi v nasprotju z od Italije ratificiranimi listinami OZN in Evropskega sveta o človeških pravicah. To pa pomeni, da se Italija v zvezi s tem vprašanjem ne drži lastnih ustavnih in pravnih norm ter norm, ki jih je svobodno podpisala na mednarodni ravni.

Člani Slovenskega raziskovalnega inštituta izražajo mnenje, da bo treba poiskati poleg političnih oblik boja za odpravo sedanjih diskriminacij proti Slovincem tudi pravne oblike, ki naj postavijo to vprašanje obstoječim instancam italijanske pravosodja v zvezi s kršitvijo ustave in ustavnega zakonika ter evropskemu sodnemu zboru, ki

Zborovanja dijakov znanstvenega in klasičnega zavoda

Pisali smo že o zborovanju dijakov slovenskega znanstvenega in klasičnega liceja v sredo, 21. t. m., na katerem so obsojili županovo prepoved rabe slovenskega jezika izvoljenemu slovenskemu občinskemu svetovalcu ter razpravljali o številnih preložitih in še vedno nerešenih problemih zavoda.

Včeraj so z razpravo o teh problemih nadaljevali naprej po razredih in nato skupno. Po razpravi, ki je bila na trenutke tudi zelo ostra, so se bolj seznanili z vsebino pisma, s katerim je zavodski svet seznanil pristojno pokrajinsko upravo, oziroma njenega odbornika za šolstvo s problemi zavoda in zahtevami dijakov in šolnikov. Prav tako so se bolj seznanili tudi s samim nastopom zavodskega sveta pri pristojnih oblasteh in z zagotovili, ki jih je zavodski svet prejel.

Dijaki so zato v podporo zavodskemu svetu pri njegovih prizadevanjih in za svojo večjo prisotnost ter boljše informiranost o vseh vprašanjih, ki se neposredno tičejo zavoda in njegovih nerešenih vprašanj,

DRUGE VESTI

NA ZADNJI STRANI

PRIMER ČILSKE LADJE «LAGO PUYEHUE»

Kritično stališče sindikata CGIL-CISL in pojasnilo obalno-kraškega sindikata

V Kopru se bodo dosledno držali načelnega dogovora s tržaškima sindikatoma

V četrtek je pokrajinski sindikat pristaniških delavcev CGIL-CISL prejel od Enote fronte čilskih delavcev CUT brzojavne čestitke zaradi bojkotiranja čilske ladje «Lago Puyehue», kar prispeva k anti-fašističnemu boju čilskega naroda. Omenjena fronta se zaradi tega iskreno zahvaljuje vsem tržaškim pristaniškim delavcem. Vodstvo sindikata pristaniških delavcev CGIL-CISL izraža priznanje in pohvalo vsem pristaniškim delavcem ter pripominja, da so evropska sindikalna zveza in druge sindikalne organizacije sprejele poziv fronte čilskih delavcev za bojkotiranje čilskih ladij. Tržaška federacija pristaniških delavcev CGIL-CISL, pravi njeno tiskovno poročilo, je sklenila bojkotirati čilske ladje v skladu z linijo vsedržavne sindikalne organizacije, obenem pa je dosegla dogovor s sindikati v Kopru. Stališče delavske zbornice CCdL-UIL, nadaljuje, je poročilo, pa je ponovno dokazalo njen zgolj besedni in površni anti-fašizem ter pomanjkanje čista solidarnosti čilskim ljudstvom, s prevezo o zaščiti interesov tržaškega pristanišča. Tako stališče je tudi v nasprotju s obveznostjo vseh treh vsedržavnih sindikalnih organizacij.

Zato je bila lažna vest, ki jo je objavil tržaški italijanski dnevnik o raztovarjanju blaga med 8. in 12. januarjem v Genovi, Livornu in Crotenu. Sindikalna federacija CGIL in CISL obsoja kampanjo, ki jo vodi o tem vprašanju list «Il Piccolo» in sindikat UIL z namenom, da bi se delili delavci in odvrnili od razpravljanja o resničnih vprašanjih tržaškega gospodarstva in pristanišča.

Sindikalna federacija CGIL-CISL, ki jo izvedela, da so iz čilske ladje iztovorili del tovora v koporskem pristanišču, je protestirala pri tamkajšnjem sindikatu zaradi kršitve dogovora z dne 16. januarja t.l. Pokrajinski sindikat CISL pa v svojem tiskovnem poročilu, obvešča da je spričo resnosti dogodka in posledic, ki bi temu lahko sledile, zahtevalo srečanje pri pokrajinski federaciji CGIL-CISL-UIL skupno s sindikati pristaniških delavcev, da bi se pogovorili o enotnih nastopih

Zaključen seminar UPA o problemih oglaševanja

V hotelu Enale pod Nabrežno se je zaključil seminar z naslovom «Go vorimo o pogodbi oglaševalca - agenta».

Zgodiški občinski odbor za dvojezične napise na postajališčih Acegata

Zgodiški občinski odbor je na seji dne 8. 1. 1976 razpravljal o pojavljanju dvojezičnih napisov «fermata» — postaja v zgodiški občini na tablah ob raznih postajah avtobusne proge števil 46, ki jo upravlja Acegato prevozno podjetje in je v tej zvezi izrazil odločno obsojdo podobnih protizakonitih dejanj, ki so mu povsem tuja in s katerimi nima nikakršnih povezav.

Zatem je občinski odbor ponovno temeljito preučil celotno vprašanje izvajanja dvojezičnosti na občinskem območju ter ugotovil, da se zadeva vleče skoraj dve leti, odkar je namreč Acegat prevzel prevozno službo. Kljub številnim posegom pri pristojnih oblasteh in pri ustreznih Acegatovih uradih, se je dvojezičnost aplicirala v občinskem merilu le v minimalni meri (postavitve dvojezičnih urnikov le v nekaterih vaseh). Tako ravnanje, ki po kapljicah zadošča upravičenim zahtevam tujakih prebivalstva, je skrajno žaljivo za vse zgodiške občane in za vse resnično demokratične sile ter očitno izkazuje popolno pomanjkanje resnične politične volje pristojnih oblasti, ki so vendar tako širokogrudne z lepimi načelnimi izjavami in obljubami.

Ženske za prost in brezplačen splov

Na Goldenjem trgu bo danes od 9. do 20. ure, razstava in manifestacija o položaju ženske. Pooblik manifestacije je Odbor za prost in brezplačen splov.

● Danes, 24. januarja, ob 17. uri bo v dvorani prosvetnega društva v Ricmanjih letni kongres sekcije KPI dolinske občine. Vodstvo federacije bo zastopal pokrajinski tajnik Giorgio Rossetti.

S SINOČNEGA OBČNEGA ZBORA

Zahtevna raziskovalna dejavnost v okviru letošnjega programa SLORI

V ospredju družbeno-gospodarska in teritorialno-urbanistična vprašanja Inštitut se vedno brez vsakršne javne podpore - Pristop 7 novih članov

V Gregorčičevi dvorani je bil sinoči 2. redni občni zbor Slovenskega raziskovalnega inštituta SLORI. Po uvodnem nagovoru predsednika prof. Volčiča, ki je pozdravil prisotne in se posebej predstavil predstavnikom za narodnostna vprašanja iz Ljubljane dr. J. Jerja in po pozdravnih besedah zastopnikov Slovenskega gospodarskega združenja in Kmečke zveze, je razpravljal dr. K. Šiško o predložitvi poročila upravnega odbora o delovanju inštituta v preteklem poslovnem letu in o smernicah za nadaljnji razmah delovanja.

SLORI je lani organiziral znani posvet o slovenskem šolstvu v Italiji. Ustrezno gradivo je že pripravljeno za objavo v slovenščini in v italijanščini, tako da naj bi v začetku pomladi izšel celovit zbornik posveta. Istočasno se je nadaljevala raziskava o psiholoških aspektih asimilacije, začele pa so se raziskave o Standrežu na Gorškem, o sedmih občinah Nadiških dolin in nekatere druge. Inštitut je nadalje zbral gradivo o demografskih premikih v dolinski občini, pripravil raziskavo o slovenskih obrtnikih na Tržaškem, sodeloval pri sestavi re-

gulacijskega načrta devinsko - naradni občine in pripomogel k izdelavi stališča o regulacijskem načrtu podeželja tržaške občine. Dobro je nadalje napredovala priprava za izdajo zbornikov o sociogospodarskih, jezikovnih, kulturnih, šolskih in pravno političnih vprašanjih naše skupnosti na podlagi posegov slovenskih predstavnikov na predlanski Mednarodni konferenci o manjšinah. Prav tako so napredovale številne druge raziskovalne dejavnosti.

Inštitut je lani navezal globlje stike z raznimi znanstvenimi ustanovami v matični domovini in z Znanstvenim inštitutom ZSO v Celovcu, ustretni stiki pa so bili vzpostavljeni tudi s nekaterimi raziskovalnimi ustanovami v Gorici in v Trstu, predvsem z nekaterimi inštituti tržaške univerze.

Zaman pa so ostala lanska priznata stališča SLORI, da bi si zagotovili možnost širšega delovanja na podlagi finančnih prispevkov iz javnih skladov. Kljub ustreznim zagotovilom, inštitut ni bil vključen v delne zakonodajne akte, ki predvidevajo posebna sredstva za financiranje pomembnih raziskovalnih inštitutov, čeprav sta prav v letu 1975 izšla dva posebna zakona takšnega značaja. Ta diskriminacija je v kričeem nasprotju z zagotovili državnih organov o upoštevanju kulturnih in znanstvenih naporov naše narodnostne skupnosti. Upati je, da bo delna vlada vsaj iz dolžnosti, ki izhajajo iz nedavnega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, zdaj odpravila to razločevanje na škodo SLORI.

V letošnjem letu bo inštitut posvetil posebno pozornost sociogospodarskim in teritorialno - urbanističnim vprašanjem, ki zadevajo našo narodnostno skupnost in ki so bila doslej preprosto zamarnjena. O tem bo organiziral poseben simpozij, za kar je bila že imenovana posebna komisija. Družbeno - gospodarsko in teritorialno urbanistično vprašanje sta takega obsega in take važnosti za našo manjšino, da ju bo treba obdelati v okviru petletnega programa. Prav zaradi obsežnosti te naloge, bo moral inštitut pritegniti k sodelovanju vse razpoložljive sile in matične ustanove ter si zagotoviti podporo javnega teles kot se žela, prizadete občine in pokrajine. Končno ima inštitut v programu za letošnje leto še vrsto pobud, med katerimi naj omenimo predvsem zbiranje materiala za mednarodno konferenco o manjšinah v videnski pokrajini in druga konferenca o tržaškem gospodarstvu. Letos naj bi izšel tudi bilten inštituta.

Šiškočevemu poročilu je sledilo poročilo nadzornega odbora, ki ga je podal dr. A. Kukanja. Občni zbor je po krajši razpravi odobril

KONČNO, PO VEČ LETIH ZAPORE ZARADI OBNOVITVE

NAPOVEDANO ODPRTJE HOTELA «EXCELSIOR»

V najem naj bi ga vzela finančna družba iz Merana

Vrata hotela «Excelsior» se bodo prav gotovo čez kak mesec ponovno odprla. Kaže namreč, da je upravni odbor INA, katere last je hotel, odobril najem finančni družbi iz Merana, ki je deluje na gostinskem področju. Mnogi interesi so se iz raznih razlogov že v začetku pogajanj o najemu umaknili.

Po dolgotrajnem delu za obnovitev, katere strošek bo znašal okoli 6 milijard lir, bo hotel prav gotovo predstavljal zadoščenje za tržaško prebivalstvo. «Excelsior» bo s svojimi skoraj 300 ležišči in 30 apartmami nadomestil dokončno zaporo hotela «Et de la Ville» (ki je razpolagal s 180 ležišči) in pa začasno zaporo

hotela «Regina», katerega obnovitev bo trajala okoli leto in pol dni.

Vest o odprtju hotela «Excelsior» je predvčerajšnjim potrdila INA tržaški turistični ustanovi. Predsednik turistične ustanove inž. Tombesi je bil pri priliki izjavil, da ponovno odprtje predstavlja za vse nas pozitivne dogodke, se posebno čestitavo vsem, ki so prispevali k realizaciji kongresne palače pri pomorski postaji nasproti hotelu, ki bo tako lahko nudil udeležencem kongresov najširše udobje. Prav prihodnji teden bo arh. Gian Paolo Bartoli, kateremu je turistična ustanova poverila pripravo načrta za kongresno palačo, predstavil o snutek.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO VČERAJ V KULTURNEM DOMU

Hiengov «Izgubljeni sin»: izjemno gledališko doživetje

Odlična igra ljubljanskih gostov v režiji Mileta Koruna

Imed številnih gostovanj, ki nam jih SSG napoveduje v svojem repertoarnem načrtu za proslavo tridesetih let nepretrganega delovanja, smo sinoči videli že drugo. In če nas je Jugoslovansko dramsko gledališče očaralo s svojim nepopuljnim Mistrum Dolariem, moramo ob si- nočnem nastopu Mestnega gledališča ljubljanskega zapisati, da so nam ljubljanci prav tako pripravili posebno doživetje in vsekakor izjemno večer, zakaj posredovali so nam čar resnične gledališča, ki je resnično predvsem zaradi svoje celovitosti in enkratnosti. H končne- mu uspehu so v enaki meri prispevale vse temeljne sestavine gledališke uprizoritve, od igre in režije do scenografije in samega avtorja.

Gre za melodramo v štirih dejanjih, Izgubljeni sin, katere avtor je Andrej Hieng. Ta je po štirih igrah, formalno vezanih na španjo šest- najstega stoletja, in dramo o lažni lvari, ki prejšnja dela nekako na- daljuje, pokazal hrbet zgodovinski

perspektivi in iz nje izhajajočim iz- jemnim ljudem, da bi ubesedili skro- mno smot, kakršno mu jo je lahko nudila vase zaprta družina, živeča nekje na robu mesta in iz življenjskega utripa. Majhen svet z zača- ratnim trikotom — star učitelj ob svojem petinsedemdeset rojstnem dnevu, njegova v samotni staroča- ro hči in duhovno zasnujena poč- renka — je pisatelju narekoval o- bliko melodrame in Hieng jo je ze- lo dosledno in literarno čisto tudi izvedel. To, kar se dogaja v hiši, zlasti s prirgovanjem in nepresta- nim umikanjem v zaplotje, pa gle- dalec lahko razumeva po svoje, bo- diš kot tragedijo bodisi kot gro- tesko ali kar koli že: ob velikih raznih, skrivnostnih formulah in nenehnem medsebojnem grizenju smo priče razkroja navidezne dru- žinske idile in njenega neizogibne- ga konca.

Predstava Mestnega gledališča ljubljanskega je prišla na naš oder s tebo številnih nagrad, ki jih je bila deležna na lanskem Sterijem- pozorju in drugod. V Novem Sadu pa je bila ocenjena tudi kot naj- boljše delo leta v jugoslovanskem merilu. S sinočnjo predstavo so ljub- ljanski umetniki dokazali, da nagra- de vsekakor niso bile nezaluzene. Izjemno večja in po svoje presenet- ljiva je režija Mileta Koruna, ki smo ga že spoznali kot gosta SSG z odličnimi upodobitvami Antigone in Bobnov v noči. Presenetljiva se nam zdijo predvsem zaradi dejstva, da je znal tako odlično poudariti tisti takorekčohotljivi lirizem, ki nedvomno preseva iz Hiengove- ga dela. Visoko razen igralskega znanja pa so izpričali vsi nastopa- joči. Na prsem mestu naj omenimo Mileno Zupančičevo, odlično kakor tenka struna na sleherni razpolo- žljivi drhtilji in tako nenadkrit- livo v svoji zasnujeni dobroti, Vla- dimira Strbinka, ki je z vizionar- nim učiteljem in slepim življenjskim sopotnikom ustvaril svet oziroma svojih velikih vlog, Majjo Šmag- novc, od zagrenjenosti premeženo- hčer, enakomerno razpeto med stru- pnim sikanjem in brezmočnim bre- penjenjem, pa še Radka Poliča, ta- ko različnega v svojih dveh obdo- bju in obkrot pravega princaška- znanega sveta. K uspehu celote so s svojim kvalitativnim nastopom prispevali še Janez Eržen, Slavko Strnad, Vera Perova in Majda Grb- čeva.

Za konec naj omenimo še kostu- me Mije Jarčeve in tragično čisto ter s pomenjivosti nabito sceno Svete Jovanovića. Na njej smo vi- deli predstavo, ki nam bo še dolgo ostala v spominu, o kateri pa bi lahko kaj več napisali samo po dal- jem razmišljanju. Vredna ga je.

● Danes popoldne ob 17.30 bo na sedežu CGIL v Ul. S. Apollinare od- prta skupščina učnega in neučnega

Na obisk k bolnikom le skozi glavni vhod

Od ponedeljka, 26. t.m., dalje bo vhod tržaške bolnišnice v Ul. Pietà 2 odprt le tistim, ki bodo potrebo- vali prvo pomoč in tistim, ki jih bodo sprejeli v bolnišnico. Za vse druge, torej tudi za obiskovalce bol- nice, bo odprt samo glavni vhod na Trgu Ospedale 1.

SINOČI V DOLINSKI «TORKLI»

Odprta razstava del samoukov Križmančiča in Kocjančiča

Nastop pevskega zbora in narečne poezije Atilija Kralja

Sinoči se je v dolinski «Torkli» zbralo nevedno veliko ljudi in od- prti razstavi dve mlad domaći slikarje, ki se spremenijo v kaj lepo, kajti poleg kratkega priročni- snega pozdrava, ki ga je v ime- nu organizatorja razstave, prosvet- nega društva Valentin Vodnik, iz- rekkel domaćin Mark Čuk, je nasto- pil pod vodstvom pevkevice Ignacija Ote zapel nekaj pesmi, Klavdij O- pa pa je nanzal publiko vrsto ve- selih, hudomušnih, deloma tudi pri- jetnih pikrih narečnih poezij Atilija Kralja.

Dolinska slikarja samouka Dani- lo Križmančič in Oskar Kocjančič pa sta razobesila na dva velika pla- noja skupno kakih dvajset olj z raz- lično motiviko, vendar pa na raz- stavi prevladujejo pokrajine, pre- sveteno domaći motivi, ki so tudi si- cer najboljša dela. Sicer pa se bo- mo k razstavi sami še povrnili in za sedaj na prireditelje le opozar- jamo.

VČERAJ V KOPRU

Sprejem ob zaključku italijanskega seminarja

Ob zaključku seminarja italijanske kulture za italijanske šolnike na Ko- prskem in Bujskem je italijanski ge- neralni konzul dr. Messina priredil sinoči v koprski restavraciji «Ca- pris» sprejem za predavatelje, pred- stavnike oblasti in italijanske narod- nostne skupnosti. Sprejema so se med drugimi udeležili predsednik ko- prske občinske skupščine Abram, ge- neralni konzul SFRJ v Trstu Renko, prefekt Molinari, višji delžni skrbi- niki Angioletti, šolski skrbnik Fiden- zi, predstavniki Italijanske unije, itd.

Kako je z menjavo lire

v sosednem obmejnem pasu

Po Trstu so se včeraj razširile go- vorice, da v sosednem obmejnem pasu po navodilu Narodne banke iz Beograda ne menjajo italijanskih lir v dinarsko valuto. Bančne transak- cije z lro so začasno res ustavljene, kljub temu pa sprejemajo lire tako pri bencinskih črpalkah, kakor

solskega osebja. Razprava, na kate- ro so vabljene dijaki, starši in druž- bene sile, bo posvečena boju za iz- javljanje pravnega statusa in za ob- novitev delovne pogodbe.

Dolinski občinski svet odobril proračun za finančno leto 1976

Na sinočni seji je dolinski občinski svet odobril proračun za finančno leto 1976. Svetovalci KPI in PSI so glasovali za, Slovenska skupnost se je vzdržala. Krščanska demokracija pa je glasovala proti proračunu. Pri- manjkljaj znaša 174.362.076 lir, ka- terega bo občinska uprava skoraj v celoti krila z najetjem posojil. Ta je znatno višji od lanskega predvsem zaradi novega stroška za konzorcij za prevoze, saj bo za leto 1976/77 v breme dolinske občine 140 milio- nov lir. Lanski preostanek uprave pa bodo uporabili predvsem za do- končno ureditev občinskega gledali- šča «France Prešern» v Boljuncu. O seji bomo še podrobneje poročali.

V. L.

Ženska utonila v Barkovljah

Pri barkovljanskem portu so si- noči, nekaj po 23. uri, potegnili iz morja truplo 48-letne Albine Clai- por. Bercic. Zdravnik Rdečega kri- ža je ugotovil, da je utonila pri- bližno šest ur prej.

PD «V. VODNIK» — DOLINA

vabi v Torklo na razstavo slikarjev - samoukov

O. KOCJANČIČA D. KRIŽMANČIČA

Odprta bo danes, 24. t.m., v so- boto, 31. t.m., in 7. februarja od 19. do 21. ure; jutri, 25. t.m., v nedeljo, 1. februarja, in 8. februarja od 15. do 18. ure.

PD VESNA — KRIZ

sklicuje jutri, 25. t.m., v dvo- rani A. Sirk ob 10.30 v prvem in ob 11. uri v drugem sklicanju redni občni zbor.

Dnevni red:

1. Otvoritev in izvolitev delov- nega predsedstva;
2. Poročila;
3. Diskusija;
4. Razpisnica staremu odboru;
5. Volitve novega odbora;
6. Razno.

Odbor

Včeraj-danes

Danes, SOBOTA, 24. januarja FELICIAN
Sonce vzhaja ob 7.36 in zalene ob 16.58 — Dolina dneva 9.22 — Luna vzhaja ob 0.58 in zalene ob 11.14.
Jutri, NEDELJA, 25. januarja PAVEL

Vreme včera: Najvišja dnevna tem- peratura 7,8 stopinje, najnižja 3,4. ob 19. uri 6,6. zračni pritisk 1007,3 pada, vlaga 85-odstotna, nebo obla- čno, brez vetra, morje skoraj mirno, temperatura morja 8,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 23. januarja 1976 se je v Trstu rodilo 14 otrok, umrlo pa 12 oseb.
UMRLI SO: 61-letni Virgilij Mora, 72-letni Mario Dougan, 85-letni Fedo- no Zachariades, 73-letni Giordano Ti- meus, 72-letna Antonia Geri, 56-letna Marcella Bais por. Denich, 69-letna Bianca Saffaro, 92-letna Antonia Fur- bana, 78-letna Angela Bertoch vd. Nor- bado, 91-letna Anna Handek vd. De- franza, 64-letni Giovanni Gaio, 66- letni Raffaele Cavalieri.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN

(od 13. do 16. ure)
Vielmetti, Borzini Trg 12; Al. Cen- tauri, Ul. Rossetti 33; Madonna del Mare, Largo Pieve 2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

(od 19.30 do 8.30)
Biaioletti, Ul. Roma 16; All'Alaba- da, Istrska ulica 7; Al. Castoro, Ul. Cavana 11; Sponza, Ul. Montorsino 9.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure, tel. šte. 732-627.

V predprihodnih in prazničnih dneh dnevna in nočna služba deluje ne- pretrgoma od 14. ure predprihodni- nega dne do 7. ure dneva po pra- zniku. To velja za zavarovance INAM - INADEL - ENPAS. Dnevni poziv na telefonski številki 68-441, nočni pa na številki 732-627.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunc: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosekt: tel. 225-141; Božje polje - Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Se- sljan: tel. 209-197; Zavrje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

La Termoelettrica

SVEDSKO ELEKTRIČNO GRETJE
Vse najboljše originalne firme po neprekinjenih cenah.
TRST - UL. S. GIACOMO IN MONTE, 1
TEL. 744600

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - TRST

Kulturni dom
30 let nepretrganega delovanja
GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANSKEGA

Andrej Hieng
IZGUBLJENI SIN
(Melodrama v štirih dejanjih)

Dramaturško sodelov. Bojan Stih
Jezikovno vodstvo Janko Moder
Scena Sveta Jovanovića
Kostumi Mija Jarčeva
Glasba Dariaž Božić
Asist. režije Helena Sober-Zajčeva
Režija MILE KORUN

Danes, 24. januarja, ob 20.30 - ABONMA RED B - prva sobota po premieri.

Jutri, 25. t.m., ob 16. uri - ABONMA RED C - prva nedelja po premieri in ABONMA RED G - okoliški.

V sredo, 4. februarja, ob 20.30 - ABONMA RED D - mladinski v sredo in ABONMA RED E - mladinski v četrtek.

Gledališča

ROSSETTI
Drevi ob 20.30 izven abonmaja «Norman ai tuoi ginocchi».

Rezervacije vstopnic pri Osrednji blagajni, Pasaža Protti, za vse po- novitve. Abonenti imajo 20 odst. po- pusta. Zadnji 2 predstavi.

Od torka Shakespearova «Ukročena trgovlavlja» za Valerio Moriconi in Glaucom Maurijem. Vstopnice so na razpolago za ponovitve do 1. februa- rja pri osrednji blagajni, Pasaža Protti.

AVDITORIJ
Drevi ob 20.30: «Appuntamento con la signorina Celeste».

Predprodaja vstopnic za vse po- novitve. Za abonente 20 odst. popu- sta. Veljajo kuponi «Rassegna Audi- torium» v prodaji pri osrednji bla- gajni v pasaji Protti. Zadnji 2 pred- stavi.

VERDI
Danes ob 18. uri tretja ponovitev Wagnerjeve opere «Lohengrin».

P

VČASIH SO JIM REKLI «VARDJANI», ZLOBNEŽI PA «GUARDIE DEL RADICIO»

Sedaj so spoštovani poljski čuvaji varuhi okolice od Križa do Bazovice

Ljudje jim očitajo, da so prestrogi, oni pa si žele večje sodelovanje z občani

Poveljnik in podpoveljnik openskega sektorja občinskih redarjev.

Srečujemo jih pred podeželskimi šolskimi poslopji, opravljene v črne usnjene plašče, ko se resno in vztrajno postavijo na sredo ceste z bočno stegenjimi rokami, dokler se zadnji od razigrane gruč otrok ne vsuje iz šolskega hodnika. Ali pa na tistih majhnih, počasnih, temnordečih lambretah, ko se v dvojicah po polzevo pomikajo z ene strani tržaškega podežela do druge in mimogrede pomahajo temu ali onemu nestrešnemu avtomobilistu, naj zmanjša hitrost. Večkrat naletno nanje, kjer bi jih najmanj pričakovali: na nepokošenem travniku, v senci ali zavetju košatega gozdiča, kjer je za nedeljskega priložnostnega izletnika kot nalašč za improviziran nogometni spopad.

To so poljski čuvaji — varuhi tržaške okolice od Križa do Bazovice. Včasih so jim ljudje rekli «vardjani». Vsaka vas je imela svojega, ki ga je občina izbrala med najbolj vdanimi vaščani, in v ljudem so vzbujaali posebno spoštovanje, ali celo strah. Marsikje se je ta vzdevek ohranil v družinskih nadimkih. Pri «vardjanovih» pravijo še danes hiši, ki je kdaj dala iz svoje srede poljskega čuvaja.

Zlobnejši jeziki so jim nadeli vzdevek «guardie del radicio», da bi s tem zaključili oznaki njihove družbene vloge varuhov obdelanih polj in ta vzdevek se je oprjel tudi sedanjih poljskih čuvajev, čeprav se je njihova vloga v marsičem spremenila. Splošna motorizacija je preoblikovala ves način življenja in s tem tudi njihove pristojnosti. Čezmerno je zrasla potreba po kontroli prometa, upadla pa je potreba po varstvu kmečkega pridelka, ker ga na Krasu enostavno ni več, ali pa njegovi ostanki hitro izginejo zaradi neustavljivega in neizprosnega bega mlajših rodov z zemlje. V nadomestilo je danes zelo aktualna parola o «zaščiti naravnih lepot Krasa», ki pa je včasih vse preveč dvoumna in prepozostokrat prezira zahtevo, da mora biti zaščita Krasa tudi in predvsem zaščita avtohtonega Krasevca. Prav glede te zaščite imajo poljski čuvaji danes pomembno besedo.

O tem so nam sami marsikaj povedali, ko smo jih pred dnevi obiskali na njihovem poveljstvu na Opčinah. Pravzaprav so nas sami povabili. Hoteli so se predstaviti javnosti nekoliko drugače, kot se običajno predstavljajo pri svojem vsakdanjem opravilu: s tem, da lepjo zelene lističe z mastnimi globami na vetrobranske nepravilno parkiranih vozil po openskih ulicah, ali kako drugače. Hoteli so obrazložiti svojo večkrat nehalno nalogu, ki si jo javnost rada tolači: enostransko, če že ne povsem zmotno. Predvsem so hoteli poudariti avtonomijo pri izvrševanju svojih nalog, avtonomijo, ki naj bi se odražala v njihovi pripravljenosti, da sodelujejo z občani pri reševanju vsakega, še tako majhnega spora, in v želji, da bi bilo to sodelovanje čim bolj vzajemno. Že samo povabilo tisku je dokaz te njihove volje. Dejstvo, da so se obrnili na slovenski dnevnik, pa dokazuje, da so se hoteli predstaviti predvsem slovenski javnosti, med katero živijo in delajo.

Da je velika večina poljskih čuvajev na Opčinah Slovencev, je bilo eno prvih dejstev, ki jih je hotel poudariti poveljnik okoliškega ali VI. sektorja občinskih redarjev na Opčinah, maršal Spadaro, zgovor-

novrstnega cvetja, za katero smo se bali, da bo za vselej izginilo s Krasa in počasi se izgubila tudi pojav atipičnih pritlikavih čudovitih kamnitih skulpturam, ki jih je na Krasu izoblikovala narava — to je odvrženih pločevinastih ogradih avtomobilov, hladilnikov in druge ropotije.

Poglavje zase je neizprosen boj poljskih čuvajev proti črnim gradnjam. Večje ali manjše, lesene ali zidane, bolj ali manj skrite weekend hišice so zrastle vsepovsod, predvsem na vzhodnem Krasu, kot gobe po dežju in precej izmalile naravno podobo Krasa. Skupno so čuvaji v 18 mesecih odkrili kar 60 primerov nedovoljenih gradenj, od katerih okrog 50 samo v okolici Bazovice, Gropade in Padrič. Sledile so prijave. Ob tem pa je treba poudariti razloček v kriteriju ocenjevanja škodljivosti posameznih črnih gradenj. Eno je, pravijo čuvaji sami, če si neki domačin brez dovoljenja zgradi novo stranico, ker se mu je prejšnje podiralo na glavo in mu restriktivni občinski regulacijski načrt ni dovolil gradnje. V tem primeru je vredno zatisniti eno ali celo obe oči. Drugo pa je, če si mestni, premožnejši človek, ki rad opeva lepote narave, izvoli udoben «chalet» in s tem prispeva k uničenju opevanih lepot.

Pa še eno vprašanje je, ki po bližje zadeva slovensko kraško javnost in pri katerem bi morali po njenem mnenju imeti poljski čuvaji več besede. Gre za nedeljske izletnike, ki pustošijo obdelane travnike

Poljski čuvaj s heibardo pred sto leti.

vsevpred vzdržlo Narodne ulice», pravijo ob tem, «vendar kaj bi šele postale Opčine z današnjim prometom, če bi vsako počenal, kar bi se mu zljubilo».

Kakor se naloga urejevanja prometa nerada sklada z nazivom «poljski čuvaj», tako so njihove ostale pristojnosti še danes precej megle in ne povsem opredeljene. Mimogrede naj omenimo da do nedavnega ni bil urejen niti njihov delovni status. Šele pred dvema letoma so namreč dobili stalnost za poslitve in bili normativno izenačeni z mestnimi redarji in se od njih razlikujejo le v bistvu le po uniformi.

Naj bo kakorkoli, je njihova služba tesno povezana s Krasom. Preprečevanje gozdnih požarov z radijskim obveščanjem gasilcev, zaščita redke flore in favne z nalaganjem glob za kršilce, nadzorovanje nedovoljenega odlaganja smeti ob cestah, po travnikih in gmajnah — to je nekaj od njihovih vsakodnevnih nalog in po njihovem mnenju so učinkoviti tega dela na dani. V zadnjih dveh letih belimo veliko manj gozdnih požarov, vedno več je raz-

vanje vdrijo z avtomobili, brejačje gozdu, podirajo zidove, lomijo veje, improvizirajo motokor — dirke itd. Poljski čuvaji pri tem odgovarjajo, da je predvsem težko vedeti, kje je meja med zasebno in javno lastnino, da bi kar tako preganili iz letnika z nekega travnika. Sami predlagajo, naj si lastniki zemljišč oskrbijo table z dvojezičnim napisom o prepovedi vstopa. Takšne table bi lahko skupinsko naročili, morebiti na pobudo večje organizacije, kot je Kmečka zveza.

Po drugi strani pa ni dovolj sodelovanje med čuvaji in lastniki. Večkrat si namreč čuvaji izpišejo osebne podatke ljudi, ki so poškodovali travnik in čakajo, da se bo lastnik travnika oglašil za izterjane odškodnine. Ta pa se le redkokdaj zgodi. Potrebna je skratka večja povezava. In to željo po večjem sodelovanju med občani in varuhi javnega reda so nam na openskem poveljstvu še enkrat poudarili. Kot pravi Spadaro, zakon, bi moralo sodišče prepovedati izhajanje časopisa, katerega odgovorni urednik je bil obtožen nezadovoljstva. Dovoljevanje izhajanja fašističnega časopisa brez dvoma ne bo koristilo Gorici, mestu ob meji. Se manj bo koristilo sedanjim do-brososedskim odnosom med našo deželo in bližnjo Slovenijo, ki so se tečilo bolj utrdili po podpisu sporazuma v Osimu. Proti večerjajni odločitvi goriškega sodišča so protestirali tukajšnji predstavniki VZPI-ANPI, ki so s tem v zve-

Skupina poljskih čuvajev na Opčinah.

OBISK PRI ŽUPANU V DREKI, 27-LETNEM SERGIU ZUFERLIJU

Vprašanja Slovencev v Benečiji obstajajo in ni jih mogoče zanikati

Zuferli prisoja velik pomen vlozi gorske skupnosti pri razvoju sedmih beneških občin

Mesarji zagrozili da bodo v ponedeljek zaprli mesnice

Goriški mesarji so zagrozili z zaporo mesnic v ponedeljek, 26. t. m. če jim ministristvo za zunanjo trgovino ne dovoli uvoza izozemsko mesa. Sklep so sprejeli na skupščini, katere so se udeležili domala vsi goriški mesarji.

Zveza trgovcev, ki vodi akcijo, je poslala telegrame trem goriškim parlamentarcem, senatorju Martiniju ter poslancema Maroccu in Menichiniju, naj ministristvo predloži tezažen položaj te kategorije ter dosežejo izstavitve dovoljenja za uvoz mesa po ugodnejših cenah v skladu s pravkar obnovljenim zakonikom o prsti coni.

Kategorija je v še večjih težavah, ker so cene mesa, ki jih je

pokrajinski odbor za cene določil za naše kraje, tako nizke, da ne morejo nakupovati mesa izven naše pokrajine, na domačem trgu, ter ga prodajati v Gorici.

Če parlamentarci ne bodo uspeli v nekaj dneh odstraniti težav na ministristvu, potem se nam lahko zgodi, da bomo v ponedeljek brez mesa. Ta možnost se povečuje tudi zaradi vladne krize, ki je povsem ustavila vladno dejavnost.

Drugi obena zbora ANPI v Podgori in v Dolu

Drugi bori dva obena zbora sekcij v pripravi na pokrajinski kongres. Na sestankih v Podgori in v Dolu bodo imeli poročili o dosedanjem delovanju, izvolili pa bodo nove člane sekcij, ki bodo v delegate za pokrajinski kongres.

ŽIVAHNA GRADBENA DEJAVNOST ZAVODA ZA LJUDSKE HIŠE

V goriški pokrajini trenutno gradijo 300 ljudskih stanovanj za 6 milijard

Za še enkratno tolikšno vsoto pa so že napravljeni načrti in IACP čaka na ustrezno financiranje - Nad milijardo lir bodo porabili za vzdrževanje starih stavb

Okrog tristo ljudskih stanovanj v skupni vrednosti šest milijard in pol lir trenutno gradijo, v načrtu pa ima goriški zavod za ljudske hiše gradnjo nadaljnjih 270 stanovanj v razdobju porabi več kot milijardo lir, ker so stavbe zgrajene pred vojno ali v prvih povojnih letih potrebnih popravil.

Doberdolu. Za to naj bi porabili 130 milijonov lir.

IACP pa porabi tudi precej denarja za popravila na starih stavbah. V ta namen bodo v bližnjem razdobju porabili več kot milijardo lir, ker so stavbe zgrajene pred vojno ali v prvih povojnih letih potrebnih popravil.

Obvestilo županstva v Gorici

Goriško županstvo obvešča vsa športna in rekreacijska društva ter kulturne krožke, da zapade 31. januarja t. l. rok za predložitve prošnje za podporo dejavnosti. Urad za šport in turizem na občini je društvo na razpolago za posvetila v zvezi s tem zakonom.

Madžarski jurčki skoraj polovico cenejši

Kadar ni svežih gob, so na pokritem trgu (pa tudi po trgovinah) v prodaji posušene. Na pokritem trgu so suhe gobe prodajali povprečno 1000, v bližnjem mejnem področju, kjer je bilo tudi nekaj sušenih gob, pa jih je bilo več. Konkurenci so prišlo na um, da se jim prodaja posušenih gob ne izplača več. Konkurenci so prišlo na um, da se jim prodaja posušenih gob ne izplača več. Konkurenci so prišlo na um, da se jim prodaja posušenih gob ne izplača več.

Res je, pripominja Bregant, da se madžarski posušeni jurčki nekoliko slabše predstavljajo, toda razlika

SODIŠČE MU JE ZA PET LET ODVZELO POLITIČNE PRAVICE

Odgovorni urednik «La sentinella d'Italia» Guerin obsojen zaradi apoloģije fašizma

Nezadovoljstvo, ker ni sodišče odredilo zaplembe fašističnega tednika

Zaradi apoloģije fašizma je večerjajni goriški sodišče (predsednik dr. Mancuso, stranska sodnica dr. Bassi in dr. Marinelli, javni tožilec dr. Laudisio, zapisničar Kogoj) obsodilo na 4 mesece zapore in na 50.000 lir globe 48-letnega Antonia Guerinia iz Tržica Ulica Buonarroti, glavnega urednika fašističnega časopisa «La sentinella d'Italia», ki izhaja v Tržicu. Sodišče je Guerinu nadalje vzelo vsakršno volilno in politično pravico za dobo petih let.

Razsodbo je javnost z zadovoljstvom sprejela, saj v njej vidi vlogo tukajšnjih sodnih oblasti, da bi na vsak način kaznovali ljudi in skupice, ki oživljajo propadlo fašistično obdobje. Razsodba je še posebej važna, ker jo je izdalo goriško sodišče, nad katerim je večkrat ležala senca zaprtosti. Ob tem pa moramo na vsak način obzorožati dejstvo, da ni sodišče odredilo zaplembe časopisa. Kot pravi Spadaro, zakon, bi moralo sodišče prepovedati izhajanje časopisa, katerega odgovorni urednik je bil obtožen nezadovoljstva. Dovoljevanje izhajanja fašističnega časopisa brez dvoma ne bo koristilo Gorici, mestu ob meji. Se manj bo koristilo sedanjim do-brososedskim odnosom med našo deželo in bližnjo Slovenijo, ki so se tečilo bolj utrdili po podpisu sporazuma v Osimu. Proti večerjajni odločitvi goriškega sodišča so protestirali tukajšnji predstavniki VZPI-ANPI, ki so s tem v zve-

zi izdal tiskovno sporočilo. Ob večerjajni razsodbi goriškega sodišča je prišlo, potem ko se nekatere osebe prijavile oblastem odgovorne urednika fašističnega tednika zaradi dveh uvodnikov (št. 30 in 81), ki sta bila objavljena leta 1972. V prvi številki se je naslov članka glasil: «Rešitev države in Evrope je samo ena: fašizem», naslov naslednje številke pa je bil: «Po petdesetih letih zgodovinskega dogodka ponovni pohod» (nanašala se je na fašistični pohod na Rim). Oba članka, ki sta nosila podpis glavnega urednika, sta oživljala fašistično dobo ter vzpodbujala ljudstvo, naj se prizadeva, da bi fašizem spet prišel na vladno. Proti takemu pisanju je najprej nastopil tržaški policijski komisariat, ki je o tem obvestil državno pravdnika, kasneje so odgovornega urednika «Sentinelle» prijaviili sodnim oblastem predsednik pokrajinskega odbora VZPI-ANPI Mario Fantini in Sasso, poslanec Agostino Viviani ter tržaški odvetnik Volli.

Zanimivo, da je bil obtoženec na večerjajni razpravi politično popolnoma izoliran. Ker ni imel svojega branilca, je sodišče vprašalo prisotnega odvetnika Ginaldija in Bernota, če bi si lahko prevzela to nalogu. Oba sta se temu odrekala, tako da so morali poklicati odv. Pascolija (občinskega svetovalec MSI).

Pred zasliševanjem se je Mario Fantini - Sasso predstavil kot zasebna stranka (odvetnik Battello) v

kolikor kot komandant partizanske enote «Garibaldi» se je čutil moralno oskodbena, saj so garibaldi v lastnim življenjem prispevali k zmagi nad fašizmom. Proti temu sta zavzela nasprotno stališče odv. Pascoli in javni tožilec. Sodišče je bilo tudi tega mnenja in ni dovolilo Sasso, da bi se predstavil kot zasebna stranka.

Po zaslišanju obtoženca, ki se je opravičil, češ da njegov namen je bil le ta, da bi v tedniku objasnili svoje misli, Fantini - Sasso in odvetnika Vollija, je prevzel besedo javni tožilec, ki je za Guerinia hvalil 4 mesece zapore, 100.000 lir globe ter odvzem politične pravice za 1 leto. Kot je bilo pričakovano, je odv. Pascoli predlagal oprostitve, ker ne gre za kaznivno dejanje. Antonio Guerin je bil torej povsem oprosten, tokrat huje kot v prejšnjih prilikah. V njegovem listu, ki izhaja že vsa po vojno doba v Tržicu, smo beležili ostudne nacistično navdihnjene članke, ki so šli velikokrat preko uradnega stališča uradne neofašistične stranke. Guerin je zagovarjal v svojem listu stališča salojske republike, stresal gnev do Slovencev. Ni objavljval hvalice Mussoliniju, marveč tudi Hitlerju in njemu se moramo «zahvaliti», če smo dobili po vojni ponovno italijansko izdajo Hitlerjevega «Mein Kampfa». Sedaj je dobil doslej najhuje zausnočno od sodne oblasti. Tako je tudi prav, naslednji koraki pa naj sledijo čimprej.

NA POBUDO POKRAJINSKEGA ODBORA VZPI-ANPI

Jutri dopoldne v Gradišcu shod udeleženk v osvobodilnem boju

Prisotni bosta partizanski zdravnici Franja in Pavla - Nastopil bo zbor p.d. «Jezero» iz Doberoba

Jubilejno leto je za nami, pa tudi mednarodno leto žena, toda oba dogodka sta še vedno tako globoko zasidrana v zavesti ljudstva, da jih aktualizira z vedno novimi pobudami. Jutri, v nedeljo, se bodo namreč v okviru proslav osvoboditve in mednarodnega dneva žena se-stale v Gradišcu partizanke, aktivistke, protifašistične žene, ki so toliko prispevale v osvobodilnem boju. Sešle se bodo predstavnice osvobodilnega gibanja na naših tleh, ki je imelo značaj mednarodnega boja proti okupatorju. Prišle bodo predstavnice slovenskih partizanov in aktivistk ter si podale roke s tovarišicami italijanske narodnosti. Tako bosta na tej slavnosti prisotni partizanski zdravnici Franja in Pavla, pa partizanski voditeljici Mara Rupena in Marina Benetič, ki sta sodelovali v garibaldinski brigadi «Fontanot». V znak priznanja za velik delež v osvobodilnem boju jim bodo izročili spominke medalje. Mednarodni značaj našega osvobodilnega boja ter se-

danjo stopnjo prijateljskih in dobrososedskih odnosov, ki so dobili svojo novo potrditev prav v italijansko-jugoslovanskem sporazumu, bo dokazala prisotnost delegacije žena, članice Zveze borcev iz Nove Gorice.

Na tem zborovanju, na katerega Vsedržavna zveza partizanov Italije vabi žene, partizane in aktiviste, člani in prijatelje partizanske organizacije, bo govorila poslanca v italijanskem parlamentu Gisella Floreanini, predstavnica VZPI-ANPI. Srečanje bo jutri, v nedeljo, ob 9.30 v občinskem gledališču v Gradišcu, ter se ga bo udeležilo tudi zastopništvo d.m.kratice občinske uprave tega kraja. Na prireditvi bo nastopil moški pevski zbor svetnega društva «Jezero» iz Doberoba, ki bo zapel nekaj partizanskih pesmi.

Gledališčniki iz Firenc bodo predstavili Čehova

V tork in sredo bodo lahko prišli na svoj račun ljubitelji Čehova. V okviru italijanske abonmajske gledališke sezone bo v Verdijevem gledališču nastopila zadržna gledališka skupina «Il gruppo della rocca» iz Firenc. Nastopili bodo v dveh enodejnih igrah A. P. Čehova, ki sta malo znani italijanski publiki. To sta «La festa nuziale» in «La proposta di matrimonio». Delo je režiral Egidio Maruccci, iz rusčine ju je prevedel A. M. Ripellino, nastopajo Pina Airolidi, Dorotea Aslanidis, Marcello Bartoli, Gaetano Campisi, Dario Cantarelli, Silvana De Santis, Mario Pachi, Paola Pavese, Irene Petruzzi, Armando Spadaro.

Madrigalisti iz Budimpešte bodo nastopili v Gorici

Prihodnji tork, 27. januarja, zvečer bodo v dvorani Attemsove palače nastopili Budimpeštanski madrigalisti, ki jih vodi Ferenc Szekers. Madžarski pevci so na turneji po Italiji in se bodo za en večer ustavili v Gorici. Gostovanje sodi v prijateljske kulturne izmenjave med Gorico, kjer se priredijo srednjeevropske srečanja, in Budimpešto. Koncert se bo pričel ob 20.30. Madrigalisti bodo izvajali skladbe Joacima dea Presa, Byrd, da, Victoria, Lassusa, Palestrine, Fetza, Donatija, Hasslerja, Gibbona, Pilkingtona, Gardinija, Gustodija, Banchierja, Bele Bartoka, Farkasa in Kodalyja. Pri priložnosti koncerta sodelujejo goriška občina, Emac - pokrajinska turistična ustanova.

● V nabrežinskem kamplonu se je včeraj ponesrečil 56-letni Anton Kobal iz Zgonika. Z rešilcem so ga prepeljali v tržaško bolnišnico, kjer bo moral ostati na zdravljenju 40 dni.

Dražba umetnin v umobolnici

V psihiatrični bolnišnici bodo v nedeljo, 1. februarja, popoldne priredili, ob sodelovanju kulturnega krožka goriških umetnikov, dražbo umetnin, ki jih je več kot trideset umetnikov napravilo lanskega 21. decembra. Čisti izkupicek dražbe bo šel v korist blaginje kluba «Ajutiamoci a guarire».

Kmalu odprtje galerije «L. Spazzapan» v Gradišcu

Leta 1973 so v Gradišcu ob Soči ustanovili deželno razstavno galerijo, ki so jo poimenovali po našem rojaku, slikarju Loizetu Spazzapanu, ki se je rodil v Gradišcu, kjer je bil njegov oče uslužbenec. V Gradišcu ne bo le razstavna galerija sodobne umetnosti, ki bo sicerbela predvsem za valorizacijo deželnih umetnikov. Uredili bodo tudi umetniški arhiv in stalni muzej, ki pa ne bo tradicionalnega značaja. Prirediteli bodo tudi prenosne razstave v drugih krajih, predavanja in druge manifestacije.

Pred sodiščem zaradi napada

Na goriškem sodišču se je včeraj popoldne pričela sodna obravnava proti 32-letnemu Giorgiu Galopinu iz Tržica, Trg Cavour 28 in 31-letnemu Dariu Porcariju iz Tržica, Ulica Galilei 61, ki sta obtožena nočnega napada na tržaškega občinskega živilozdravnika Vincica Depolla. Dogodek se je pripetil 2. februarja 1972, leta. Depollo se je vračal z avtomobilom domov ko sta ga neznanca napadla in strela. Čeprav je bila noč, je Depollo v dveh neznanih prepoznal Galopina in Porcarija.

Na večerjajni razpravi sta oba obtožena navedla alibi v njuno korist. Porcarci je dejal, da je bil tisti večer doma, Galopin pa naj bi se v tistem času srečal s svojo prijateljico Danielo Borghese, ki je sodežele sodežele tudi zaslišalo. Po njenem pričevanju je javni tožilec dr. Laudisio zahteval njeno takojšnjo aretacijo zaradi krivega pričevanja. Po opominu predsednika sodišča dr. Coste, je Borghesejeva preklekla izjavo, tako da je pade Galopinov alibi. Zaradi pozne ure je sodišče sklenilo prenesti razpravo do nadaljnjega.

Kino

Gorica

VERDI 17.00-22.00 «Il prigioniero della seconda strada», Jack Lemon in A. Bancroft, Barvni film.
CORSO 16.45-22.00 «Una sera c'incantammo», J. Dorelli in F. Fulenwider, Barvni film.
MODERNISSIMO 17.30-22.00 «Gang», K. Karidine in S. Duvall, Barvni film. Mladini pod 14. letom prepovedan.
CENTRALE 16.30-21.30 «Il giustiziere della notte», C. Bronson in V. Gardonia, Barvni film.
VITTORIA 17.15-22.00 «Labbra di ludo blu», Lisa Gastone in Corrado Pani, Barvni film. Mladini pod 14. letom prepovedan.

Tržič

EXCELSIOR 16.00-22.00 «Vai gorila», Barvni film.
PRINCIPE 17.30-22.00 «I tre giorni del condott», Barvni film.

Nova Gorica

SOČA «Avtocesta v postelji», «Anski», Barvni film ob 18.00 in 20.00.
SVOBODA «Ko legende umirajo», a meriški Barvni film ob 18.00 in 20.00.
DESKLE «Atentat», francoski Barvni film ob 19.30.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna D'Udine, Trg. Frančiška 4, tel. 21-24.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽICU

Danes ves dan in ponoči je v Tržicu dežurna lekarna San Nicolò, Ul. I. Maggio, tel. 73-376.

Prispevki

V picaletu spominja pokrajnega Maksa Premrova darjeta Marija Bogataj 10.000 lir in Jožica Smet 5.000 lir za Podporno društvo za Goriško.

S POSVETA SKGZ O SLOVENSKEM GOSPODARSTVU

POTREBNA JE KADROVSKA POLITIKA DA PREPREČI IZSELJEVANJE KADROV

Koliko nam daje naša šola, koliko univerza - Kako usmerjati mladino pri izbiri študija - Kako bo z zaposlitvijo vedno novih razumnikov?

Na posvetu SKGZ o slovenskem gospodarstvu je preteklo soboto spregovoril tudi tajnik SKGZ D. Cupin, ki je govoril o šolajoči se mladini in o razpolaganju z razumniškimi silami.

Razvoj vsakega naroda, družbe ali ožje skupnosti je odvisen od številnih dejavnikov: od narodnega bogastva, s katerim družba razpolaga, od njenege geografskega položaja, razvoja, od klime, v kateri živi, do kulturne stopnje posameznikov, ki jo sestavljajo. Človeški element, njegova izobrazbena stopnja, je torej vedno odigral eno bistvenih vlog v razvoju posameznih družbenih skupnosti.

Izkušnje v svetu so pokazale, da so dežele, ki so absolutno in relativno najbolj povečale javne izdatke za izobraževanje, doživlje tudi sorazmerno najhitrejši tempo gospodarskega razvoja. Zlasti v razvitejših deželah je prišlo jasno do izraza, da je se narodni dohodek povečal sorazmerno z večanjem kadrovskega potenciala.

Prenešeno vse to na našo manjšino, pomeni, da je vzgoja kadrov na gospodarskem področju eden osnovnih in bistvenih problemov za to, da se kot skupnost nadalje razvijamo na tem področju.

Medtem ko smo se kot skupnost močno razvili na raznih področjih družbenega delovanja, smo prav na gospodarskem področju občutno zaostali. Ta sektor je bil prvi pod udarom v fašističnem obdobju in, čeprav na bolj prefinjen način, tudi v zelo dolgem obdobju po drugi svetovni vojni. Psihološke se nismo, zato, premagali v nas samih misljenja, da je gospodarstvo eno bistvenih področij naše uveljavitve kot skupnosti in posameznikov.

Zato je bila tudi izbira izobraževanja naše mladine daleč od poklicev, ki so vodili v gospodarski sektor, ker mladi ljudje niso na tem področju videli svoje socialne gotovosti in življenjske perspektive.

V 25 povojnih letih smo Slovenci nasteli poprečno po 13 diplomirancev na leto. Njihova poklicna struktura je bila naslednja: — 1 ekonomist, — 1 pravno-politični inženir, 3 diplomiranci v znanstvenih tehničnih smereh (mat., fiz., kem., biolog., geolog.), 2 zdravnik, 1 lekarnar, 3 diplomiranci v humanističnih vedah (jezik, zgod. in filoz., psih., pedagog.).

Trend izobrazbe fakultete se je v 15 letih poligama spreminjal: prvo petletje po vojni je prevladovala usmeritev v ekonomsko in pravno smer, v naslednjih petnaštih letih pa so prevladovala znanstveno-tehnične fakultete. V zadnjih letih so se vrstile usmeritve na elektronsko inženjering, nato na medicino in psihologijo, sedaj pa kaže, da je spet v porastu vpis na ekonomsko - pravne fakultete. Danes, ko se lotevamo tega problema z novimi pogledi, si moramo zastaviti za cilj, da mladino čim bolj navajamo h gospodarski študiji usme-

ritvi. Seveda nam mora biti pri tem jasno, kakšno vlogo naj kot manjšina vrnimo na tem področju. Slovenci živimo na določenem teritoriju, na katerem imajo prednost določene gospodarske dejavnosti in na katerem se celotna gospodarska dejavnost usmerja v določeno smer. V tem okviru si moramo določiti vlogo na gospodarskem področju in ustrezno usmerjati mladino. Pri tem se moramo posluževati sredstev javnega obveščanja, popularizirati gospodarski sektor preko šolskih struktur z razpravami in predavanji o izbiri poklica in z drugimi podobnimi pobudami.

Eden od zelo uspešnih načinov usmerjanja pa je seveda primerna štipendijska politika.

Ko že govorimo o usmerjanju študija v gospodarske dejavnosti, se moramo tudi vprašati, ali imamo v tej smeri zadosten izobraževalni sistem. Trenutno ga prav gotovo nimamo. Zato je treba zahtevati njegovo izpopolnitev z novimi šolskimi strukturami in z izpopolnitvijo sedanjih struktur.

Jasno pa je, da se kadrovanje ljudi na kateremkoli sektorju in na kateremkoli nivoju ne konča pri zaključnem izpitu na določenih šolih, temveč da se tam v bistvu komaj začne. Zato pa bi bilo treba čim prej proučiti primeren sistem kadrovanja na raznih nivojih, ki naj bi se začel že med šolanjem posameznikov in ki naj bi se po končani šoli nadaljeval.

Na tem področju nimamo do danes nobenih izkušenj in prav gotovo obstajajo med nami različna misljenja, kako se lotiti tega vprašanja.

Danes je predvsem važno, da se zavedamo potrebe in nujnosti, da konkretno pristopimo k temu problemu in da zato zainteresiramo vse odgovorne dejavnike na gospodarskem področju. Temu vprašanju smo v preteklosti posvečali mnogo premalo pozornosti. Ko je že govor o usmerjanju študija, o celovitem izobraževalnem sistemu, ki ga potrebujemo, in o kadrovski politiki na gospodarskem področju, in to v funkciji vloge, ki naj jo odigra naša manjšina v splošnem gospodarskem razvoju dežele Furlanije - Julijske krajine, se moramo tudi vprašati, s kakšnim intelektualnim potencialom bo naša mladina v prihodnjih letih razpolagala.

Leto za letom se večja števila vpisov na višjo srednjo šolo in na univerzo, kar je splošen pojav v Italiji in kar je precej razširjeno tako na italijanskih kot na slovenskih šolah na Tržaškem in Gorškem. Slovenci se zdaj približujemo številu 150 in več maturantov na leto, od katerih se bo kakih 30 ali več vpisalo na univerzo. Po sedanjih analizah se je v preteklosti 37 odst. maturantov zaposlilo

na gospodarskem sektorju, preostalih 63 odst. pa na drugih družbenih področjih.

Od tistih, ki so končali univerzo, pa se jih je zaposlilo na gospodarskem sektorju 25 odst., preostalih 75 odst. pa v drugih družbenih sektorjih. Pri tem ne smemo pozabiti, da se je od vseh maturantov povojne dobe 42 odst. zaposlilo v slovenskem delovnem okolju. Od teh je 56 odst. zaposlenih v šolstvu, 6 odst. v javni upravi in 6 odst. v kulturnih ustanovah, ostalih 32 odst. pa v gospodarstvu.

Glede na to, da so negospodarska družbena področja v slovenskem merilu omejena (šolstvo, slovenske ustanove in javna uprava), bodo absolutne številke na teh sektorjih v prihodnje ostale neizpremenjene in se bo zato nihal ustreznih odstotek. Čedalje več slovenskih maturantov in diplomirancev bo torej iskalo zaposlitev na dveh edinih odprtih področjih, to je v italijanski javni upravi in v gospodarskem sektorju na splošno.

Ta predvidevanja in analize nam jasno nakazujejo, da nam v bodoče grozi intelektualna emigracija, ki si je naša skupnost ne sme in ne more privoščiti. Zato, da bi emigracijo zmanjšali na največji možni minimum, je treba doseči optimalno usmerjanje študija na različna področja družbenega delovanja.

KONSTRUKTOR LADJE «BERGE-ISTRA» MENI

Zagonetka postaja še bolj zagonetna?

Na konstruktorja in graditelje ne pade niti malo sence - Vse norme so se upoštevale - Za potopitev je bil kriv tovor?

LONDON, 23. — Zadeva ladje - velikanke «Berge Istra» je še vedno na dnevnem redu. Preživela mornarja španjskega rodu sta v sredo imela tiskovno konferenco, na kateri sta izjavila, da ne bosta nikoli več stopila na ladjo. Epifanio Pardonu Lopez je rekel, da bo šel raje prosjačji kot da bi se zaposlil na kaki ladji. Istega mnenja je tudi njegov srečni in hkrati nesrečni španjski, trgovski Imeldo Bareto Leon, ki ga čakajo doma štirje otroci. Tiskovno konferenco so organizirali v ameriškem vojaškem oporišču Kadeni na Okinawi. «Nimamo pojma, kje se je ladja potopila» — sta rekla pomorščaka, ki sta bila zaposlena na ladji «Berge Istra», ki je bila last norveške ladijske družbe, katere lastnik je Bergesen in ki se je potopila konec decembra na Tihem oceanu. Španska pomorščaka sta

rekla, da je pred potopitvijo 227.550-tonskega tankerja prišlo na ladjo do treh eksplozij. Mornarja sta ponovila to, kar sta bila povedala že na ribiški ladji pred dnevi, ko so ju rešili. Mornarja sta povedala, da sta s tremi delovnimi tovariši 30. decembra zjutraj plesala palubo in v tem trenutku se je najprej zaslišalo nekakšno zavijanje vetra, naka je odjeknila eksplozija. «Druga eksplozija je huje poškodovala ladjo», zatrjuje Spanec Leon. «Sledila je tretja eksplozija, ki nas je vrzla v morje».

Odmev ob tolikšni katastrofi, pri kateri je šla pod vodo velikanška ladja in je ob tem izgubilo življenje tudi 30 pomorščakov, se je šlihal tudi v Londonu, toda ne le pri zavarovalni družbi Lloyd, ki bo morala plačati 20 milijonov dolarjev zavarovalnine, pač pa tudi pri konstruktorju ladje inž. Mladenu Klasiću, ki je trenutno v Londonu pri predstavištvu zagrebske Privredne banke.

Logično je, da je inž. Klasić po bit zaradi tolikšne tragedije. Posebno ker je bila ladja - velikanška «Berge Istra» prva velikanška, ki so jo zgradili v puljskem «Uljaniku». Ko je govoril o morebitnih vzrokih potopitve super-tankerja, je rekel, da se ob izjavih dveh rešenih pomorščakov možnost vzrokov nesrečo. Inž. Mladen Klasić je prišlo do eksplozije in torej ne pade na graditelje ladje in njenege konstruktorja nikakršna krivda za nesrečo. In, Mladen Klasić je pripomnil, da ni nobena ladja, tudi največja sodobna ladja zgrajena tako, da bi mogla zdržati veliko eksplozijo, ki bi v večjem obsegu poškodovala njeno konstrukcijo. Ladja izbriše tisti neposredni delovalce, ki jo opravičuje več pretežno kmečkega dela. Sedaj se sprašujemo: lahko starostni kmečki upokojenec, ki ima vsaj 65 let (ženska 60 let), in invalidski upokojenec, katerega zmožnost do zaslužka je padla za dve tretjini še pretežno opravlja svoje delo? Brez pomisleka, kaj lahko trdimo, da ne. Če pa dela na kmetiji le občasno, mu ni treba plačevati zavarovanja.

Ob teh ugotovitvah vabimo vse zainteresirane kmečke upokojence, ki še plačujejo prispevke, naj se pri tem za hip zamislijo in proučijo možnost, da bi tistih 40.000 lir letnega prispevka raje porabili obnosno razpolagali v svoji skromni družinski bilanci.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Po nepotrebnem se boste vznemirjali zaradi nepomembnih ukrepov. V večernih urah prijetno srečanje.

BIK (od 21.4. do 20.5.) V zvezi z nekim dolgotrajnim vprašanjem vas bo izpolnila tesnoba. Čaka vas presenečenje.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Ob zapletenem vprašanju se bo vaša spretnost razbistila. Otristite se občutka manjvrednosti.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Bodite previdni do nekaterih ugodnih podneb. Previdno ravnejte s komaj spoznano osebo.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Nanašate na razumevanje nekega vprašanja bi vam znalo onemogočiti sklenitev posla. Ne bodite vsiljivi.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Po manjkanje sporazumnega delovanja predstavlja največjo napako. Družinski nesporazum.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Neko mnenje vas bo spravilo iz tira. Lopo darilo.

SKORPION (od 24.10. do 22.11.) Uporabite s previdnostjo nasvete, ki vam jih daje sodelavec. V družini zadovoljstvo.

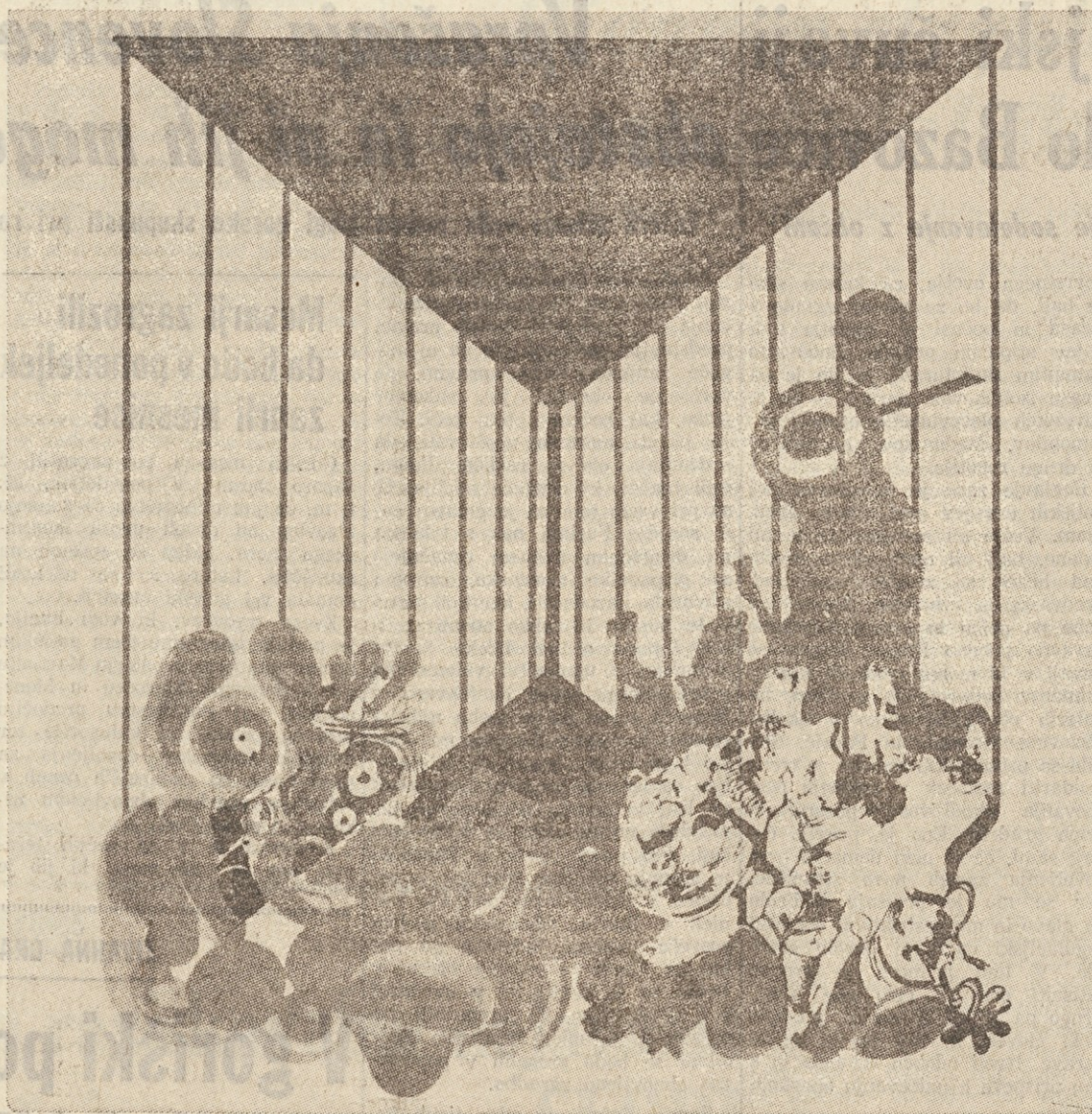
STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Ne bodite nepopustljivi do oseb, ki so dobre volje. Nekdo vam bo prekrizal načrte.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Zrtvujte raje nekatere manjše prednosti, kot da bi začeli z dejavnostjo, ki bi vas drago stala. Pismo.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Zaradi pomanjkljive organizacije se bo nekeje zataknilo. Večer posvetite družbi.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Opora, ki nanjo računate, bo zaostala. Računajte raje samo nase. Ne bodite pretirano ljubosumni.

Klavdij Palčič razstavlja v Ljubljani

«Izjemno stanje» (barvni sitotisk - 1972) - Klavdij Palčič

Kakor smo pred dnevi poročali, razstavlja v ljubljanski Mali galeriji znani tržaški umetnik Klavdij Palčič, ki je za ljubljansko razstavo pripravil štiri večja platna in akrilni in deset barvnih sitediskov. Direktor ljubljanske Moderne galerije prof. Zoran Kržišnik je v zvezi s sedanjim Palčičevim razstavo v priložnostni katalog napisal:

«Najnovše slike in grafike Klavdija Palčiča pri prici povedajo gledalca v zelo osebno, svojevrstno, na prvi pogled v sebo zaprt avtorjev svet. Tesnoba svet grozljivih nemogućnosti; svet, ki ga rob lista, okvir slike nikamor ven iz zapre, da v njem vsebovani liki in forme, organske oblike in povsem brezosebni upodobitvi pojmi ne morejo seči nikamor ven iz odmerjene jame ploške — hkrati pa se za gledalca odpira v njih nedogledljivi, omotični, nekam v temo brezprostorja iztečaj se, prator, ki sesa opazovalca vase, mu postreduje »svetovrstno« izkušnjo, spominjajočo na izkušnjo sodobne filmske ali literarne znanstvene fantastike — izkušnjo uresničene nemogućnosti, izrečene neizrazljivo, ki ji pripisujemo katastrofičnim vizijam človeške prihodnosti.

«Ne da bi bilo ustvarjanje Klavdija Palčiča anekdotično ali v čem dilerarnosti; in v njem tudi ni preloškega moraliziranja. Izjaja povsem iz situacije trenutka kot je njegova zdržljiva občutljivost zaznava, izpričuje avtorjevo (človekovo) tesnobo tukaj in zdaj, sredi strašljivega kaosa po eni plati preciviliziranega in po drugi divjadosko primitivnega, vedno pa »prehumaniziranega« sveta, v katerem je človek zavzel preveč prostora, ne s svojo moralno mislijo, temveč s svojim nasiljem, z nespoštljivim, nekritičnim razvednotenjem in uničevanjem vsega, kar na Zemlji obstaja, pa ne služi njegovi neposredni, trenutni, muhasti, celo nehumani rabi. Dejanski materiali, ki jih Klavdij Palčič uporablja, so armirano platno in akril, barvni sitotisk na papirju. Materiali, ki jih evocira, so plastične cevi, napolnjene plastične balazne, plastični ovojji, negibna plastična kolesa, plastične prislusne naprave; in na drugi strani iztrgani drobci organskega sveta, poostano povečane gljive, zmeda trav, plapolanje ognja, valovanje vode, pomešani z grotesknimi figurami ljudi, živali in njihovih delov, pa s čisto dimerenzionalnostjo geometrijskih likov, matematičnih simbolov in razberljivih pismenk.

«Ta premišljeni kaos se tajno podreja klasičnim načelom trikotne, piramidalne kompozicije in zlastega reza; hkrati pa z vsiljivimi elementi supranaturalizma in fotografije perspektive ironično kljubuje v besede očetim »raziagami«, »epomeni« in »esejini«, ki jih lahko besede izrazijo, ki pa gredo redno mimo neposredno čutno dostopnega pomena in vsebine, ki ga svojstveno nadrealistično videnje Klavdija Palčiča dejansko ima.

«Zdajšnja agresivna, »politična« faza ustvarjanja Klavdija Palčiča, ki s samim poimenovanjem slik in grafik zavaja k razlagam, namreč nikakor ni nastala z nekakšno umetniškovo točko nič, temveč logično navezuje na njegova starejša dela, denimo na »tehnoške metulje« z začetka desetletja, ki jih je kritika označila kot »vznehljivo oblikovno dovršene in kot višje« amed abstraktnostjo živega organa in mrzlo konkretnostjo industrijskih serijskih predmetov» (Montenero) ali na še starejša, v katerih je o iskanju četrte dimenzije smelo kombiniral drugo in tretjo z uporabo pločevine, ki je v teh delih bleščeča in jasno sčistota ... izoblikovana v zaokrožene like, slične ... ogromnim enoceličnim organizmom z zloščim jedrom zamotane sestavine» (Bambić). Ti drzni eksperimenti, to svojevrstno prebijanje in kombiniranje pravil, to zakonito brezzakonoje je tisto jedro Palčičeve ustvarjalnosti, ki je njegova konstanta in njegov prispevek raziskovalnemu zagonu likovnega ustvarjanja, ki ga imenujemo v polnem pomenu besede sodobno. Ta umetnost ni udobna, ne prizadeva si, nuditi čutno ugodja. Nasprotno, prizadeva si za vznemirjenje in ga dosega, gledalca zmeraj znova aktivira, da spreminja in poplavlja svoj odnos do likovnega sporočila Klavdija Palčiča, hkrati ko se v njem uvozeča, spreminja in poplavlja njegov odnos do sveta.»

Razstave

V Sempolaju in sicer v gostišču Gruđen razstavlja tržaški slikar Jože Cesar, ki je dal na ogled več pokrajini, tihotilji in portretov. V galeriji «Tergeste» na Ul. Cesare Battisti 23. bo nocoj ob 18. uri odprl razstavo svojih del tržaški slikar Angelo Renar, ki bo razstavljal do 6. februarja.

Nocoj ob 17. uri bo v umetnostni galeriji «Il Mandracchio» v Miljah na Korzu Puccini št. 5 odprla samostojno razstavo Maria Han-nich, ki pa ne bo razstavljala slik ali grafike, pač pa bo razobesila občinstvu na ogled stenske preproge. Umetnica je pripravila za to razstavo ducat svojih del. Razstava bo odprta do 6. februarja.

RADIO VELEIZIJA

SOBOTA, 24. JANUARJA 1976

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

- 12.30 Poljudna znanost: Med modo in navado — Oživiljeni plesi
- 12.55 Komični filmi: Nore glave in Picnic
- 13.30 DNEVNIK
- 14.00 Odprta šola — Tedenska oddaja o vzgojnih problemih
- 17.00 DNEVNIK in Izrebanje loterije
- 17.15 Program za najmlajše: Polna pest ...
- 17.30 Hashimoto — risani film
- 17.40 Program za mladino: Kitara in jagot
- 18.30 Poljudna znanost: ALKOHOLIZEM
- Alkoholizem postaja svetovno zlo in se z njim ukvarja tudi svetovna zdravstvena organizacija, ki ugotavlja, da alkoholizem v svetu narašča. Pravzaprav postajajo podatki o naraščanju alkoholizma že alarmantni. Zato svetovna zdravstvena organizacija poziva vlade, naj se lotijo reševanja tega vprašanja
- POPOTOVANJE PO TOSCANI: V Montalcinu, San'Antimu in San Galganu
- 20.00 DNEVNIK
- 20.40 (DI NUOVO) TANTE SCUSE
- 21.50 Od A do Z: Dogodek, kako in zakaj?
- 22.45 DNEVNIK in Vremenska slika

DRUGI KANAL

- 11.55 in 17.30 Zimske šport: Smuk za moške za svetovno prvenstvo
- 19.00 Tedenska športna oddaja: Dribbling
- Športni dnevniki
- 20.00 Profili ital. povojnih skladateljev: GIORGIO GASLINI
- 20.30 DNEVNIK
- 21.00 Kdo, kje, kdaj: Colette
- Sidonio Gabrielle Colette se je rodila 1873, umrla pa je pred 22 leti v Parizu kot pomembna osebnost in članica vrste akademij. Pravijo, da je to največja pisateljica našega stoletja, vendar so mnenja glede tega ločena. Vsekakor je bila pisateljica, varietajska umetnica pa tudi casnikarka in umetnica nasploh. Trikrat poročena in prav tolikokrat ločena se je dala pogosto v zobe zaradi svojega svobodnjakega načina življenja
- Detektiiva: Sedmi kanal

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

- 10.00 TV šola: Kocka, Kitajska, Zapojte z nami itd.
- 11.55 Smuk za moške — prenos iz Kitzbühla
- 16.25 Po erinih in belih tipkah
- Oddaja govori o impresionizmu, to se pravi o Debussyju, Ravelu in nekaterih drugih francoskih skladateljih. Njihova dela bodo izvajali znani slovenski pianisti
- 16.55 Plemenska diskriminacija v Angliji
- Listine OZN obsojajo plemensko diskriminacijo kot zločin proti človeštvu. Pojav plemenske diskriminacije pa je še vedno živ, na primer v Južni Africi, v Rodeziji in tudi v nekaterih zveznih državah ZDA. Pa tudi v Veliki Britaniji se niso te napake otreli. V Veliki Britaniji je veliko ljudi črne polti in ljudi druge nebelopolte polti. Čeprav so to po vseh zakonih pravi britanski državljani, so podvrženi šikanam in zapostavljanju, tako da se počutijo za drugorazredne državljane
- Srečanje s tenoristom Brunom Sebastianom
- 18.05 Obzornik
- 18.25 David Copperfield — serijski film
- 19.30 DNEVNIK
- 20.00 Tedenski zunanepolitični komentar
- 21.00 VSA KO TELE IMA SVOJE VESELE — oddaja iz serije «Zekaj luč»
- 20.30 Princ in plesalka — celovečerni film
- 22.00 DNEVNIK
- 22.35 Jazz na ekranu: Trio Yamashita

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

- 11.55 Smuk za moške — prenos iz Kitzbühla
- 19.30 Risanke za otroke
- 20.15 DNEVNIK
- 20.30 Sence izginjajo opoldne — serijski film
- 21.30 TRETJI SVETOVNI MIR — dokumentarna oddaja
- 22.20 Srečanje s tenoristom Brunom Sebastianom

ZAGREBSKA TELEVIZIJA

- 16.15 KAPELSKI KRESOVI — 8. nadaljevanje
- 18.45 Teversenore bajke — humoristična oddaja
- 20.00 Beležke iz NOB — dokumentarna oddaja
- 20.30 Sandra — celovečerni film

TRST A

- 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15
- Poročila: 7.05 Jutranja glasba; 11.35 Poslušajmo spet; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Oddaja za avtomobiliste; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in pritom ugodja; 18.30 Simfonična glasba; 19.10 Liki iz naše preteklosti; 19.40 Pevska revija; 20.00 Sport; 20.50 Mikuletičeva «Internatisti»; 21.30 Poveške.

KOPER

- 6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 17.30, 18.30, 20.30 Poročila: 6.15 Glasba za dobro jutro; 7.40 Jutranja glasba; 9.00 Folk glasba; 10.15 Poje Patty Pravo; 11.30 Ansambel Dodd; 12.00 Glasba po željah; 14.15 Ploščice; 14.35 Ital. pevski zbori; 15.15 Orkester lahke glasbe; 15.45 Slovenski pevski zbori; 16.45 Poje George McCrea; 17.00 Pri-morska in njeni ljudje: Koleso-vanje; 17.15 Ansambel The Na-nas; 18.00 Vročih 100 kilovatov; 18.35 Domače višje; 19.30 Lahka glasba; 20.45 Glasbeni vikend.

SLOVENIJA

- 7.00, 8.00, 9.00, 13.00 - 15.00, 19.00 Poročila: 6.50 Na današnji dan; 8.10 Glasbena matineja; sbe; 15.45 Slovenski pevski zbori; 16.45 Poje George McCrea; 17.00 Pri-morska in njeni ljudje: Koleso-vanje; 17.15 Ansambel The Na-nas; 18.00 Vročih 100 kilovatov; 18.35 Domače višje; 19.30 Lahka glasba; 20.45 Glasbeni vikend.

NACIONALNI PROGRAM

- 7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila: 7.40 Jutranja glasba; 8.30 Jutranje povelje; 9.00 Vi in jaz; 10.00 Posebna reportaža; 11.00 Drugi zvok; 11.30 Lahka glasba in še kaj; 13.20 Preizku-

Patronat KZ - INAC svetuje

Kmečkim upokojencem ne koristi plačevanje zavarovalnih prispevkov

Vpr.: «Dovolite mi, da se obrnem na vašo cenjeno rubriko in vas naprosim za pojasnilo. Moja mama ima 66 let in ima že dve leti kmečko invalidsko pokojnino. Odkar se je vpisala v kmečko zavarovanje, je minilo dobrih deset let in še vedno plačuje prispevke, ki pa so se v zadnjih dveh letih občutno povišali. Na neki strokovni sindikalni organizaciji so mami razložili, da mora obvezno plačevati še naprej prispevke, čeprav ima že pokojnino, ker da nima še dovolj plačanih let. Petnašlet, če se ne motim. Vendar v diskusiji s sosedom sem izvedela, da so se nekateri vaščani v podobnih pogojih zbrali, ko so dobili pokojnino. Zato se obračam na vas za strokovno mnenje, ker skoraj 40.000 lir prispevkov na leto še kar bremeni revnega kmečkega upokojenca.» L. G.

Ko sem prebral zgornje vrstice, moram priznati, da sem se skoraj zgrozil. Zdi se mi res absurdno ali skoraj neverjetno, da lahko kdo iz dejanske nevednosti ali iz kakega drugega razloga pove ali svetuje take neresničnosti in tako moralno ter predvsem finančno oskudje kmečkemu upokojencu. Sedaj pa analizirajmo skupaj zavarovalni položaj naše bralke in potegnimo potrebne zaključke, ki bodo tako mor-da razjasnili tudi ostalim našim bralcem zavarovalno problematiko pri posebnem upravljanju neposrednih obdelovalcev.

Vasa mama bi kot neposredna obdelovalka imela pravico da starostne kmečke pokojnine (VR) ob dopolnitvi 60. leta starosti, vendar to le pod pogojem, če bi lahko uveljavila vsaj 15 let zavarovalnih prispevkov. Toda tedaj je bila zavarovana komaj štiri leta in seveda ni mogla dobiti pokojnine. Tako ji je preostala možnost, da skuša doseči invalidsko pokojnino, za katero zadostuje 5 let plačanih prispevkov (od katerih vsaj eno v zadnjih

petih letih), vendar mora obstajati tudi zdravstveni element: od lanjskega junija mora zdravnik ustanove INPS ugotoviti, da se je zavarovančeva možnost do zaslužka zmanjšala za vsaj dve tretjini (prej je zadostovala ena polovica).

Ko je naša upokojenka pred dvema letoma pri starosti 64 let vendarle prišla do kmečke invalidske pokojnine, je ne more v nobenem primeru več izgubiti, recimo, da bi ji jo INPS preklical. To bi bilo možno in opravičljivo, če bi se stanje upokojenke s časom toliko izboljšalo, da bi njena možnost do zaslužka pri kmečkem delu presegla eno tretjino, ki jo določa zakon. Vsakdo, ki se na zdravstvo vsaj malo spozna, pa ne bo imel nobenega dvoma, da se pri 66 letih naša upokojenka ni treba bati, da bi ji odvzeli pokojnino, češ da se je njeno zdravstveno stanje izboljšalo, ker tudi leta imajo svojo moč, kot pravi pregovor.

Ko zavarovaneec doseže pokojnino, ni več nobenega razloga, da bi še naprej plačeval zavarovalne prispevke za pokojninski sklad in za zdravstveno oskrbo.

Z zavarovalnega vidika ni namreč potrebno več nakazati niti enega samega prispevka, ker je število plačanih prispevkov v trenutku predložitve prošnje za upokojitev zadostalo za omenjeno pokojnino. Spremeni se ne niti znesek kmečke pokojnine, ki ostane v vsakem primeru minimalna (sedaj 66.950 lir mesečno), niti če bi upokojenec plačeval prispevke še polnih 30 let. To pa zato, ker so kmečki prispevki sorazmerno zelo nizki, minimalne pokojnine pa stalno prilagajajo naglo rastočim življenjskim stroškom.

S priznanjem pokojnine ima uživalec pravico tudi do brezplačne zdravstvene oskrbe, torej plačuje dvakrat «v prazno»: od prispevkov v pokojninski sklad ne bo imel nikoli nobene koristi, povrniti pa plačuje tebe denarce za zdravstveno

oskrbo, ki jo lahko uživa brezplačno. Tudi pri črtanju iz kmečkega zavarovanja ne more priti do protislovja. Po zakonskih določilih se lahko izbriše tisti neposredni delovalce, ki jo opravičuje več pretežno kmečkega dela. Sedaj se sprašujemo: lahko starostni kmečki upokojenec, ki ima vsaj 65 let (ženska 60 let), in invalidski upokojenec, katerega zmožnost do zaslužka je padla za dve tretjini še pretežno opravlja svoje delo? Brez pomisleka, kaj lahko trdimo, da ne. Če pa dela na kmetiji le občasno, mu ni treba plačevati zavarovanja.

Ob teh ugotovitvah vabimo vse zainteresirane kmečke upokojence, ki še plačujejo prispevke, naj se pri tem za hip zamislijo in proučijo možnost, da bi tistih 40.000 lir letnega prispevka raje porabili obnosno razpolagali v svoji skromni družinski bilanci.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Vitez Damjan

Piše: C. GALE
Riše: V. ČUK

Zveza docela novega tipa

Prpriave na kongres vzhodnonemške partije — Nov termin o zvezi držav, temelječi na enakih družbeno-ekonomskih osnovah in na skupni ideologiji

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

BERLIN, januarja — S pravkar objavljenimi osnutki novega programa, statuta in gospodarskega plana NDR do leta 1980 so priprave na 9. kongres ESPN prišle v zaključno fazo. Do kongresa, to je do 18. maja, pa bodo o osnutkih razpravljali v partijskih organizacijah, delovnih kolektivih, ustanovah in v drugih celicah družbenopolitičnega življenja države. Kot je zapisal list »Neues Deutschland«, glasilo centralnega komiteja, izgradnja socializma namreč ni samo stvar komunistov, ampak vse javnosti NDR.

Komunisti so seveda slej ko prej glavna sila v izgradnji države. Kot je zapisano v programu, je ESPN na notranjem področju zavezan in organiziran prednji odred delavskega razreda in delovnega ljudstva, na širšem, zunanjem področju pa vodred mednarodnega delavskega gibanja, ki je trdno zasidrano v proletarskem internacionalizmu. Iz teh dveh stališč izvira tretje, ki ga imajo po vsem sodeč za bistvenega: socializem v NDR je mogoče graditi samo v najtesnejši povezanosti s KP SZ in z ZSSR. Potemtakem je KP SZ za vzor, ker gre za najbolj izkušeno in najbolj preizkušeno komunistično partijo, je zapisano v osnutku novega programa.

Nastaja pa vtis, da se nje govori avtorji ne omejujejo samo na NDR. V rezultatih in zaključkih revolucionarnih izkušenj Sovjetske zveze vidijo vir moči celotnega mednarodnega delavskega gibanja, ki je bistveno važen za izgradnjo socializma sploh. Takšno prepričanje je v osnutku novega partijskega statuta izraženo med drugim tudi v obveznosti slehernega člana partije, da brani prijateljstvo in sodelovanje s Sovjetsko zvezo, da se bojuje proti antikomunizmu, antisocializmu in nacionalizmu.

Novi program je prinesel tudi nov pojem o zvezi držav, o kateri je v programu rečeno, da sli na enakih družbeno-ekonomskih temeljih in na skupni ideologiji. To je »zveza docela novega tipa«, za katero je NDR življenjsko zainteresirana. Preveča jo proletarski internacionalizem, iz katerega po oceni avtorjev programa raste nov model meddržavnih odnosov, katerega največja vrednost je v tem, da učinkovito povezuje »skupne in nacionalne interese, še več, osnutek programa napoveduje je možnost, da bi socialistična skupnost postala zgled za »svetovno skupnost svetovnih enakopravnih narodov oziroma da bi v bližini prihodnosti, z nadaljnjo krepitvijo sodelovanja socialističnih dežel, vzpostavili nove oblike političnih, gospodarskih in drugih odnosov med njimi. Takšno usmeri-

tije in ohranitev proizvodnih odnosov v določenih okvirih sta glavni značilnosti tistega dela programa, ki govori o notranjih vprašanjih. Težnja po krepitvi partije narekuje ocena, da lahko delavski razred izpolni svoje zgodovinsko nalogo samo, če bo njegov zavedni in organizirani prednji odred kos svojih nalog. Na tem je zasnovano tudi stališče o temeljnih družbenih odnosih v proizvodnji. Te odnose obravnava izključno kot »odnose tovaršijske sodelovanja in obojestranske pomoči zaposlenih in delovnih kolektivov«. To se pravi, da sta priprave na kongres vzhodnonemške partije prišle v zaključno fazo. Do kongresa, to je do 18. maja, pa bodo o osnutkih razpravljali v partijskih organizacijah, delovnih kolektivih, ustanovah in v drugih celicah družbenopolitičnega življenja države. Kot je zapisal list »Neues Deutschland«, glasilo centralnega komiteja, izgradnja socializma namreč ni samo stvar komunistov, ampak vse javnosti NDR.

Na vprašanje, kaj je socialistični patriotizem, je v programu rečeno, da se je delavski razred potem, ko je prišel na oblast, konstituiral v NDR kot nacija, toda kot nacija socialističnih Nemcev. Razvija lastno nacionalno kulturo, ki vsebuje progresivno in humanu dediščino nemške zgodovine in svetovne kulture, posebej še kulturne SZ in drugih socialističnih držav. Ob tem raste v NDR socialistična nacionalna zavest, ki predstavlja »organsko povezavo socialističnega patriotizma in proletarskega internacionalizma. V nasprotju s programom, sprejetim leta 1963, osnutek novega programa ne omeja težnje po ponovni združitvi obeh nemških držav.

Krepitev vodilne vloge par-

Nušičev uspeh v Moskvi

V enem dnevu razprodanih 100.000 izvodov zbirke »Občinsko dete«

Knjigo »Občinsko dete« slovenskega srbskega komediografa Branislava Nušiča so pred nedavnim pri založbi »Hudožestvena literatura« v Moskvi izdali v 100.000 izvodih ter celotno naklado razprodali v enem samem dnevu... Zbornik, ki ga poleg naslovne sestavlja še 22 humorističnih zgodb in komedij, je prevedel v rusino Dmitrij Žukov, dolgoletni prevajalec srbohrvaške literature, pisatelj in časninar. To seveda še zdaleč ni prvi Nušič v rusini, saj so bila nekatera njegova dela prevedena v Puškinov jezik že pred sedmimi desetletji, tedaj še pred revolucijo. Kontinuirano so jih prevajali tudi kasneje, tako da je mogoče z gotovostjo reči, da si je avtor »Zaljubljen ostalih« pridobil veliko popularnost med ruskim literatim in gledališkim občinstvom. Stevilna komedijska dela Branislava Nušiča so bila, kajpada, z uspehom uprizorjena v različnih sovjetskih gledališčih.

Dmitrij Žukov je prevedel v rusino številna Nušičeva dela. 1964. leta je objavil v »Literaturni gazeti« obsežno razpravo o komediografu. Kasneje je Žukov obiskal Jugoslavijo, preučeval razpoložljivo gradivo iz zapuščine, literaturo, obiskal Nušičeve kraje in mesta — rezultat tega obiska je bila knjiga o življenju in delu velikega komediografa; izšla je 1972. leta in doživela pri kritiki in med bralci izvrsten sprejem.

Kakor zagotavljajo sodobniki, so Nušiča z zadovoljstvom prebrali te klasike ruske književnosti, med njimi tudi Lev Tolstoj. Prvo Nušičevo delo je izšlo v Rusijo že 1903. leta. To je bila zbirka novel pod naslovom »Serbijske raskazje«.

Dimitrij Žukov še zmerom raziskuje Nušičovo delo. Na pisati želi novo knjigo. Obenem preučuje tudi Njegoša — prav tako z namenom, da o tem velikem črnogorskem pesniku napiše monografijo.

BERITE REVUJO DAN!

jezik» v Gani je aktualno že od razglasitve neodvisnosti leta 1957. »Oče ganskega naroda« Krumah je že takrat dejal, da bo uvedba narodnega jezika v šoli zgodovinski trenutek, hkrati pa opozorilo, da bo se dolgo trajalo, preden bodo to lahko storili.

V času od razglasitve neodvisnosti je Gana očito toliko napredovala, da se je »zgodovinski trenutek«, o katerem je govoril Krumah, toliko približal, da se lahko začne širša akcija v tem smislu.

Sei inštituta za preučevanje jezikov na univerzi Legon v Akri prof. Michael Sey je nedavno objavil rezultate svojih dolgoletnih raziskav. Ta jezikovna avtoriteta sodi, da bi morali prihodnji narodni jezik izbrati izmed petih jezikov: ga, tvi, dagbani, eve in fanti.

Ga je najbolj razširjen, filološko najstarejši, ima pa omejeno število besed in izrazov, tako da bi pri prevajanju vanj imeli resne težave. Jezik tvi je najbolj pojoč, kakor pravi profesor Sey. Dagbani zveni najbolj slovesno ali celo nekoliko pompozno in je edini izmed ganskih jezikov, ki vsebuje korene semitskih besed. Eden izmed velikih afriških jezikov je eve, ker ga govori precejšen del plemen v Gani, Togu, Dahomeju in Nigeriji. Zato prav v njem marsikdo

Če dodamo razne različice in narečja v okviru večjih jezikovnih formacij, je razumljivo, kakšne težave nastajajo.

Razpravljanje o »narodnem vidu« prihodnji skupni jezik vseh zahodnoafriških držav. Razume se, da bo treba na to — če se bo napoved sploh uresničila — še zelo dolgo čakati. Na koncu pa profesor Sey dodaja, da bi bil za Gano najustrežnejši jezik fanti, ki je izredno prožen in ritmičen. Vrh tega v njem ni odvečnih guturalnih glasov, ki so v druge predlagane jezike tako ali drugače prišli iz arabsčine. Poleg tega je bogat z besedami in izrazi, tako da bi se dalo z lahkoto prevajati vanj iz vseh doslej znanih svetovnih jezikov. VLADIMIR HOLOVKA

Sovjetska zveza

Pot do kruha

Deset let intenzivnega investiranja v kmetijstvo se je končalo s katastrofalno slabim pridelkom: zakaj?

V letu 1975 (z njim se je končala tudi deveta petletka) je sovjetsko kmetijstvo pokazalo vsa svoja suha rebra: namesto načrtovanih 215 milijonov ton žit jih je država s težavo odkupila komaj 133 milijonov ton; in, drugič, v isti petletki se je zgodilo, da je morala za kruh poskrbeti zunanje-trgovinska operativna z obsežnimi nakupi na Zahodu.

Primanjkljaj je tako hud, da ga ni moč prikriti niti v najbolj patriotičnih spisih (manjše planske grehe se v državah s centralističnim planiranjem prikrje ponavadi z rebalansom, to je popravitvijo plana, ki ni izpolnjen), in le tista sovjetska propaganda, ki je namenjena tujini, se sem in tja tolaži z dejstvom, da je SZ v deveti petletki kljub vsem težavam le uspešna pridelati na leto povprečno 24 milijonov ton žit več kot v osmi. Časniki v sami Sovjetski zvezi si tokrat za čudo zelo malo prizadevajo, da bi skрили težave, in zadnje tedne obilo pišejo, da zilih posledic slabe letine še ni konec — da na podeželju primanjkuje kruha; da se začenjajo težave v živinoreji, ker ni krme (te težave so se po vsej priliki začele ne v letu 1975, marveč leto dni poprej); da je prizadeta proizvodnja mleka in da je moč pričakovati resne zastoje pri preskrbi z mesom (ki že

doslej ni bila na zavidljivi ravni). Očitno je, je skratka, da se deseti petletni načrt, ki si je zastavil nalogo, da »maksimalno razvije« kapacitete kmetijstva in živilske industrije, začenja v znamenju hudega pomanjkanja.

Pilula je grenka. Ne toliko zaradi kruha samega — Sovjetska zveza je pač toliko bogata država, da si ga lahko kupi na zahodnih trgih, pa še politika sporazumevanja z Zahodom ji gre pri tem na roko —, kolikor zaradi dejstva, da je prav kmetijska politika tista, s katero se sovjetsko politično vodstvo intenzivno ukvarja še od časov Hruščova sem. Kmetijstvo so v zadnjih treh petletkah namenili izjemno obsežna investicijska sredstva, ki so jih morali jemati drugje, zaradi česar je prihajalo do političnih in celo nacionalističnih sporov, pri tem pa je rezultat ta, da je pri vseh teh naložbah uspešnost sovjetskega kmetijstva slej ko prej v največji meri odvisna od ključnih razmer, od »generalne zime«. Z drugimi besedami: veličanske investicije v kmetijstvo (zaradi neuspešnosti podeželja? zaradi nezainteresiranosti? zaradi slabe gmotne stimulacije?) niso padle na tista plodna tla, ki jih je slutilo politično vodstvo; ker pa dežela preprosto mora imeti kruh, ostaja kmetijska politika tudi za prihodnjo petletko ne samo preizkusni kamen pravilnosti ekonomske politike, marveč pravcati politični kamen modrih.

Pri čemer pa je kmetijstvo samo člen — ta hip najbolj opazen — v seriji gospodarskih zapletov, ki se z njimi ubada sovjetsko gospodarstvo kot celota. Da je temu tako, pove podatek, da se prirast družbenega kosmatega proizvoda v Sovjetski zvezi iz petletke v petletko znižuje; medtem ko je sovjetsko gospodarstvo v letih od 1951—1955 povečalo kosmati proizvod v povprečju za 11,8 odstot. na leto, je bil prirastek v osmi petletki (1966—1970) 7,8 odstot. na leto, v pravkar končani deveti petletki pa bo, ko ga bodo do konca izračunali, neke med 5,6 in 6 odstot. Ta tendenca sega tudi v deseto petletko, ki se je pravkar začela in ki naj bi dala sovjetskemu gospodarstvu komaj še kakšne štiri odstotke letnega prirastka kosmatega proizvoda.

Kaj je tisto, kar v sovjetskem kmetijstvu ne deluje, bodo morali seveda odkriti v Sovjetski zvezi sami. V zadnjih desetih letih je država posvetila kmetijstvu izjemno pozornost, odsev te pozornosti pa so bile naložbe, ki bi jim bila redkokoli vseh naložb je sovjetska planska centrala vsako leto namenila prav kmetijstvu ali točneje: mehanizaciji in racionalizaciji kmetijstva. Kljub temu pa so rezultati sorazmerno pišli, posebej še, če se primerja s tistimi, ki jih dosega razvita zahodna država (in kar zadeva prirastek, se lahko tako velika država kot je SZ, meri le z ZDA ali Kanado — to zadnje tudi po ključnih razmerah): na sovjetskih poljih je dandana približno pol tistega števila traktorjev, ki jih v kmetijstvu uporabljajo ZDA, in za gnojenje uporabljajo v SZ polovico tistega, kar uporabljajo umetni gnojili v ZDA (preračunano na enoto obdelane površine). V Sovjetski zvezi se s kmetijstvom ukvarja približno tretjina vsake aktivnega prebivalstva, ki pridelava redno nekaj manj hrane, kot bi jo dežela potrebovala; v ZDA se s kmetijstvom ukvarja 4 odstot. prebivalstva, ti štiri odstotki pa pridelajo včasih toliko tržnih presežkov, da je treba kmetijsko proizvodnjo v posebej rodni letih zmanjšati s premijami tistim, ki se zavežejo, da bodo manj pridelali. Številke so le na videz takšne, da bi se komu zdelo, da pojejo slavo zasebni iniciativi; v resnici govore le o tem, da je tudi kmetijstvo moč racionalizirati, da pa veličanske naložbe brez ustreznih reform vodenja in uvajanja stimulacije, ki jo dajejo tržni mehanizmi, očitno še zdaleč niso vse. Kajti prav pri kmetijstvu se je tudi centralistični plan

ski mehanizem v praksi vsako leto posebej opelkel: tako na primer ni dolgo tega, kar so objavili podatki, da je sovjetska industrija poslala kmetijstvu (sovhozom in kolhozom) v desetletju 1964—1974 kar 2.762.600 traktorjev oziroma mehaničnih sredstev za obdelavo zemlje, da pa so jih od tega neznanega števila dejansko uporabili komaj 676.000, se pravi komaj četrtino. Razlogi za takšno razmetavanje nemanjnih naložb, ki so jih centralni planski organi v teh desetih letih usmerili v kmetijstvo, so različni: predvsem se življenjska raven v kmetijstvu še vedno ne more meriti z udobem življenja v mestu, in kdorkoli ima kvalifikacijo mehanika, bo poskrbel, da se bo prejel ali slej zaostan v industriji; eden od razlogov za to, da so bili trije od štirih traktorjev neuporabni, je pomanjkanje ljudi, ki bi znali z njimi ravnavati in jih vzdrževati. Drugi razlog, ki ga pogosto navajajo, kritično v pisnih »Pravdi« in šaljivo v »Krokodilu«, je nenehno igranje slepih miš z nadomestnimi deli: planske naloge tovarn kmetijskih strojev so tako napete, da se te tovarne raje ukvarjajo s finalnim izdelkom (torej traktorjem), kot da bi skrbale za nadomestne dele; pa tudi če nadomestni deli so, se praviloma dogaja, da so tam, kjer jih ne potrebujejo; če pa so naposled le tam, kjer jih ne potrebujejo, se prav rado zgodi, da ni mehanika, ki bi jih znal vgraditi. Tem defektom, ki jih prinašajo podrobno izdelani in v »centrali« sestavljeni plani, tem defektom vodenja torej (in zadnje mesece je bilo po strokovnih revijah brati precej o tem, da je treba »stil vodenja«, sistem vodenja popraviti) je treba pridati še druge: vsa kmetijska nadgradnja je v SZ — ne glede na že omenjene naložbe v zadnjih desetih letih — takšna, da kolo proizvodnje dobesedno mora biti velik. Rakava rana sovjetskega kmetijstva je skladišni prostor, ki ga je še vedno sila malo in celo letine, ki so same po sebi dobre, se pri obračunu izkažejo za sorazmerno mršave, kajti nemajhen del pridelka zaradi pomanjkanja skladiščnega prostora in ustreznega transporta zgine kar na polju; dodaten davek pa terjajo slaba in zasilna skladišča (pomanjkanje silosov je znana rakava rana sovjetskega kmetijstva in pri nakupih v tujini si sovjetski trgovci vselej prizadevajo, da bi bile dobave postopne, da bi ne obremenjevali svojega skladišča nega prostora), v katerih v toplih zimah precejšen del pridelane nabere gnili

Vorster v precepu

Pretoria pred odločitvijo, ali se bo v Angoli docela vojaško angažirala - Povezava s »popuščanjem napetosti«

Vojaški uspehi MPLA na severu Angole in kot se zdi razsulo Robertovi čet zastavljajo z novo aktualnostjo vprašanje, kakšna bo usoda nadaljnje južnoafriške vojaške intervencije v Angoli. Pričakovati je namreč, da bodo sile LR Angole ob podpori svojega udarnega jedra, kubanskih čet, po zmagi na severu z vso silo udarile na jug, proti UNITA. Savimbi pa je po splošnem prepričanju sam preslaboten za resen odpor, saj je že svoje dosedanje vojaške uspehe, kolikor jih je pač bilo, kljub razcepljenosti sil MPLA na dveh frontah v veliki meri dolgoval pomoči Južnoafričanom.

Za zdajšnjo vojaško angažiranost Pretorie v Angoli je značilno predvsem dvoje: po eni strani je premajhna, da bi lahko temeljito spremenila vojaški položaj oziroma zavrla napredovanje MPLA, po drugi strani pa dovolj širja, da je Vorsterja oziroma njegove poskuse za »popuščanje napetosti« na jugu Afrike temeljito diskreditirala, in ga napravila za hudopitek vsem tistim, ki v Afriki ali zunaj nje vsaj tisti podpirajo razpadajočo koalicijo FNLA — UNITA. Tako imajo brzokone prav tisti, ki pravijo, da je Južna Afrika s svojo agresivno političnem oziru postala objektivni zavrnik MPLA in vseh tistih, ki pomagajo Netovemu gibanju.

Pretoria ima zdaj na izbiro pravzaprav samo dve možnosti: ali se v Angoli vojaško popolnoma angažira ali pa se docela umakne. Slednje bi bržčas že storila, če bi pričakovala, da je Savimbi brez njene pomoči sposoben zadrti sedanje pozicije; naslopi bi bila to za Vorsterja idealna rešitev, saj bi mu UNITA, ki obviada za zdaj še ves angolski jug pomenila zadosten varnostni tampon, med njim in, kot pravi, »moskovsko agencijo MPLA«. Spričo predvidevane ofenzive MPLA in domnevne Savimbičeve nesposobnosti, da bi se ji uprl, pa Vorster ostaja pred omejenjo ozko izbiro.

Kaj bo storil, je težko reči. Dejstvo, da je Južna Afrika izvedla delno mobilizacijo in da se, čeprav je bilo slišati številne tovrstne napovedi, ni umaknila v psihološko najbolj ugodnem trenutku, tik pred zaseditjem OAE v Adis Abebi, sta brzokone indici, ki govorita proti skorajšnjemu umiku južnoafriških čet. Druga, spet posredna znamenja govorijo o nasprotjem. Tu gre po eni strani za ameriški pritisk na Pretorio (Kissinger je na tiskovni konferenci izjavil, da so ZDA pripravljene tudi za pogovore o času, v katerem bi se južnoafriške čete prve umaknile, če bi potem, po krajšem presledku, prišlo tudi do umika vseh drugih sil iz Angole), po drugi za pa po vezanosti južnoafriškega vodra v Angoli s »popuščanjem napetosti« med Pretorio in črno Afriko, popuščanjem, ki ga je forsirala predvsem Južna Afrika.

Ta drugi element se zdi pomembnejši, saj je šel Vorster v svojem »mublenju« črne Afrike tako daleč, da se je sprijaznil z obstojem

slabo kazalo. Ves Vorsterjev račun je bržčas temeljil na naglici: Neto bo padel tako hitro, da bo južnoafriška agresija ostala v senci njegovega poraza — politične posledice vmešavanja Pretorie naj bi se izgubile ob dejstvu novih, Južni Afriki naklonjenih gospodarjev v Luandi. Vorster se je takrat zanašal tudi na ameriško pomoč oziroma vpletenost v Angolo, kajti senat je sklep o prepovedi pomoči UNITA in FNLA sprejel šele kasneje. Obenem bi prisotnost južnoafriških čet v Angoli ob predvideni naglici razpeta dogodka brzokone ostala nedokazna. Na Vorsterjevo prepičanje naj bi jo ublažila tudi sovjetsko-kubanska pomoč MPLA.

Ves ta načrt se je ob vojaškem preobratu dogodkov kmalu po 11. novembru sesul v prah, južnoafriško intervencijo pa je kljub »molku« iz Adis Abebe obsodila vsa Afrika. Prav ta obsodba, povezana z interesom Pretorie za južnoafriško vde-tent, utegne biti poglavit-

ten razlog, da bo Vorster morebiti je umaknil svoje čete in skušal rešiti, kar se rešiti da. Vendar je vprašanje, ali ni svojim poskusom odpiranja na sever že prizadejal neopraviljivo škodo, saj je zdaj jasno pokazal, da so njegova zagotovila o nevmešavanju v notranje zadeve severnih sosed prazne besede.

Po eni strani se namreč že nekatere države, ki so sicer vpletene v dialog s Pretorio glede rodesijskega vprašanja (gre za t.i. lusake podpisnice — Tanzanijo, Zambijo, Mozambik in Botswana) čedalje bolj ohlajajo za ta dvogovor. JANKO LORENCI

UPORABA VEČNEGA LEDU

Sibirski hladilnik

Živila iz 76 let starih konserv, ki so jih lani izkopali iz večnega ledu, so še zmeraj užitna — Ponovitev

MOSKVA, januarja — V zveznem znanstvenem raziskovalnem inštitutu za konzervno industrijo SZ so se dni odprli 76 let stare konsve s hrano, ki jih je ena izmed ruskih arktičnih odprav pustila v večnem ledu polarnega polotoka Tajmira. Znanstvenik so prišli do presenetljive ugotovitve: konzervirana hrana je povsem užitna in bi jo bilo mogoče pojesti.

Konserve je lani našla sovjetska mladinska znanstvenosportna odprava na Arktiko. Ležale so v globini enega metra v večnem ledu polotoka Tajmira, na skrajnem severu SZ ob Severnem ledenem morju.

To je bilo naravno skladišče hrane, ki ga je leta 1900 skopala v večni led znanstvena odprava ruskega polarnega raziskovalca Tolla, ena izmed desetih ruskih odprav, ki so ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja raziskovale Arktiko. Tollova odprava je dve leti (do 1902) krizarila z ladjo »Zarja« severovzhodno od Tajmira tja do obočja Anžu.

Sovjetski mladinci so konsve pripeljali v Moskvo, kjer so znanstveniki opravili natančno fizikalno-kemično

in bakteriološko analizo, prvo ob tako starih konzervah. Med živili, ki so jih pregledali, so bili črna prepečene, ovena kaša, konsve zelenjavne juhe, šči z mesom in z ajdovo kašo ter čokolada in čaj. Z analizo so ugotovili, da so živila prav tako okusna kot pred 76 leti.

Tajmirske večni led je bil torej izvrsten naravni hladilnik, ki je ohranjal stalno nizko temperaturo in vlažnost. Po mnenju znanstvenikov imata veliko zaslug za izvrstno ohranjenost tudi visoka kakovost živil in dobra embalaža.

Odkritje starih konserv je sovjetske znanstvenike napeljalo na misel, da bi tudi sami smotno izkoristili tajmirske ledeni hladilnik. Pred-

lanskim so nedaleč od Tollovega skladišča hrane zakopali 20 različnih živil, in sicer razne koncentrate predjed in glavnih jedi, prepečenec, kašo, čaj, sladkor, čokolado in sol. Vsako živilo je opremljeno z dokumentom, v katerem so zapisane osnovne fizikalno-kemične in biološke lastnosti.

Prve konsve bodo odprli leta 1980, druge leta 2000 in tretje leta 2050, torej 76 let po času, ko so jih zakopali. Te konsve bodo po tem takem v večnem ledu prav tako dolgo kot Tollove. Bodoči znanstveniki bodo torej lahko primerjali rezultate enih in drugih raziskav ter ugotovili, ali so tudi današnje konsve tako dobre kot tiste iz leta 1900.

MARIJA FRANCESKIN

gre kolhozniku, da zadosti svojim potrebam po kmetijskih pridelkih in vrtninah, neverjetno uspešen producent tržnih presežkov (del teh prodajajo na tako imenovanih kolhozni trgih, kjer se cene formirajo preprosto — in so seveda veliko višje od odkupnih)...

Sodeč po vsem tem bodo sovjetski voditelji v prihodnjih tednih in mesecih obilo razmišljali tako o vodenju — in bodo morda ugotovili, da je decentralizacija, česar si sovjetsko kmetijstvo želi —, pa o odnosu med trgom in planom (kajti prav kolhozni trgi že leta in leta pričajo, da kmetijstvo »dajev, če ga spodbudita pomudba in povpraševanje), ter seveda tudi o materialni stimulaciji, ki naj bi pomagala preko bolj racionalne uporabe sredstev dvigniti storilnost v kmetijstvu. Naloga je dolgoročna, to pa seveda ne pomeni, da jo mislijo v SZ odlašati. Tako za SZ kot tudi za ves svet namreč velja, da se nobena razumna oseba krize sovjetskega kmetijstva ne bi smela veseliti: v sami SZ se je silaherna zaostrenost v kmetijstvu kaj kmalu pokazala v drugih panogah, mimo tega pa je terjala dodatne naložbe v kmetijstvo, kar je vselej povzročalo politične napetosti; kar zadeva svet, pa so se cene pšenice, ko je je SZ pred tremi leti kupila 19 milijonov ton, praktično v hipu podčetrile, kar je s pravilo v težave marsikatero — od tuje pšenice odvisno — državo v razvoju. Tokrat je kupuje Sovjetska zveza na Zahodu 23 milijonov ton.

Pri tem pa je — tudi v SZ — čedalje več takšnih, ki v problemu sovjetskega kmetijstva vidijo kaj več kot samo problem kmetijstva; ki ugotavljajo, da je v krizi celotna struktura centralističnega direktivnega planskega vodenja, sistema, ki je bil morda učinkovit v letih stisk in pomanjkanja, ki pa v letih razvoja in obilja preprosto ne dohaja več samega sebe. To spoznanje ni od večerj in pred dobrih desetletijem se je v SZ pojavila vrsta izrednih ekonomistov, ki so govorili o gospodarski reformi, decentralizaciji, tržnih mehanizmi in socializmu in podobnem, ki pa so po letu 1965 počasi potihnili. Leta očitno še niso bila zrela, kajti radikalni posegi v ekonomiko potegnejo za seboj radikalne spremembe v politiki. Bo naslednja petletka, ki računa le še s približno štirimi odstotki letnega prirastka kosmatega proizvoda, kaj bolj spodbudila iskalce novih poti?

V Iskri zadovoljni

Okrog 28.000 zaposlenih v združenem podjetju je lani doseglo za 3,7% več celotnega dohodka kot leta 1974

LJUBLJANA, 22. jan. — »Kljub težkim pogojem poslovanja smo z lanskeletnimi rezultati ZP Iskra lahko zadovoljni.« je na današnji tiskovni konferenci poudaril generalni direktor Jože Hujs. Od 65 TOZD v okviru ZP Iskre sta ob koncu lanskega leta v resnejših finančnih težavah le dve temeljni organizaciji združenega dela, poprečno 28.000 zaposlenih delavcev pa je lani doseglo 9,86 milijarde celotnega dohodka, kar je za 3,7 odst. več kot leta 1974.

Lanska proizvodnja v okviru ZP Iskre je znašala 6,3 milijarde din, kar je za 26,5 odstotka več kot leta 1974, medtem ko se je fizični obseg povečal za 16,2 odstotka. Poprečni porast cen je torej lani znašal približno 4 odstotke, kar nedvomno kaže na stabilizacijsko obnašanje delavcev v Iskri. Izvoz je lani znašal skoraj 60 milijonov dolarjev (70 odstotkov v visoko razvite industrijske države, 8 odstotkov v DVR in 22 odstotkov v države SEV) in je bil v primerjavi z letom 1974 večji za 26,3 odstotka.

Sorazmerno močan porast izvoza je rezultat dobre zunanjetrgovinske mreže, hkrati pa seveda tudi dokazuje, da je Iskra na tujih trgih močno zasidrana, saj ji uspeva več izvažati tudi v takšnih pogojih, kot so bili lani.

Poprečni neto OD so lani v Iskri znašali 3.120 din in so bili za 21,8 odstotka višji

kot leto poprej, družbeni proizvod na zaposlenega pa je znašal 80.000 din in je bil za 8,1 odstotka višji. Glede na to, da so bile lani realizirane pogodbe, sklenjene že leta 1973 in 1974, je bila akumulacija majhna — povečala se je le za 2 odstotka.

Letošnji načrt poslovanja Iskre predvideva, da se bo obseg proizvodnje povečal za 24,3 odstotka, s tem da se bo število zaposlenih povečalo za 3,9 odstotka. Izvoz naj bi se povečal kar za 31 odstotkov ter dosegel vrednost 76,5 milijona dolarjev. Celotni dohodek bo letos predvidoma za 25,4 odstotka večji kot lani in bo znašal 12,37 milijarde din, dohodek pa je letos planiran v višini 2,8 milijarde in bo za 36,2 odstotka večji kot lani. OD pa bodo za približno 20 odstotkov večji.

Akumulacija naj bi se letos povečala kar za 38,5 odstotka v primerjavi z lanskim

letom. V Iskri ta porast pojasnjujejo s tem, da bodo letos realizirani posli, zaključeni lani ter ob koncu leta 1974, ki pa bolj upoštevajo vpliv inflacije.

JOŽE HUJS: Inflacija se bo mehda tudi umirila...

Na letošnje rezultate pa bo do seveda vplivali tudi nekateri novi proizvodi. Gre za področje mikroelektronike, intenzivneje bodo razvijali računalniško tehniko, prav tako tudi sistem digitalnih telekomunikacij, ki bo v prihodnjih letih postal še posebej zanimiv. Letos se bo Iskra še bolj utrdila na področju laserske tehnike, podobila pa bo tudi proizvodnjo vseh elektronskih komponent.

Pri vseh teh stvareh gre tudi za pomemben delež lastne inventivne dejavnosti. V Iskri so namreč prepričani, da se samo z nakupom licenc ne pride daleč (čeprav včasih hitreje), zato daje približno 4 odstotke celotnega dohodka za inovacije. V Jugoslaviji je to zelo veliko, saj po ocenah jugoslovanska elektroindustrija izloča za to dejavnost le približno 2 odstotka (v Sloveniji je na drugem mestu kemična industrija s približno 2,8 odstotka). V primerjavi s tovarnami v razvitih, kapitalističnih državah pa ta odstotek ni velik. V ZRN npr. namenijo za to dejavnost letno 8 odstotkov, v ZDA pa celo do 15 odstotkov celotnega dohodka.

ILIJIA BREGAR

BERITE REVUJO DAN!

MILAN MAVER: Samoupravne meje

— Vse lepo in prav, mi smo bili vseskozi za prenos oblasti — navzdol, ampak še kam bolj navzdol od nas stvar ne more iti.

Zapolnjena vrzel

Stalna konferenca mest Jugoslavije je izdala »letopis jugoslovanskih občin« - Podatke dalo 337 od 510 občin

OD NASEGA BEOGRAJSKEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 20. jan. — Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje zahteva boljše in temeljitše obveščenost občanov, delegatov in delegacij. V ta namen razne ustanove zbirajo in objavljajo najrazličnejše statistične in druge podatke.

Znano je tudi, da smo do nedavna v glavnem zbirali podatke na globalnih ravneh družbenopolitičnega in ekonomskega življenja in so nam zato vse pogostejše primanjlovali primerjalni podatki, ki bi služili za hitreje in učinkovitejše odločanje o vseh samoupravnih zadevah. Tako na primer nismo mogli zlahka ugotoviti pomena prispevkov, davkov ipd., zlasti po občinah pa tudi po pokrajinah in republikah. Ta ko je bilo tudi z dohodki načinom določanja minimuma in maksimuma osebnih dohodkov.

Stalna konferenca mest je z letopisom, ki ga je izdala konec lanskega leta, precej zapolnila te vrzeli, karita v ta belarnih podatkih za več kot 400 stranih in v poročilih o

delu stalne konference so mnogi podatki, ki so jih dale občine na predložen vprašalnik. Zal pa še vedno niso odgovorile na anketa vprašanja vse občine, emveč le 337 od 510, vendar je že to nekaj več, kot smo imeli do slej.

Prispevki o skupnostih občin in mest v republikah so pisani v pisavi in jeziku naših narodov. V tej obsejni knjigi (485 strani) so osnovni podatki o občinah, o pomembnejših dohodkih in izdatkih občin v 1974. Letu, zbir tek zneskov sicer ne ustreza celotnim dohodkom in izdatkom občin, a negospodarske investicije tudi niso razčlenjene po namenu. Objavljene so tudi stopnje prispevkov in davkov občin do maja 1975.

Tudi urbanistična aktivnost je zabeležena do aprila

1975. leta, predstavljene so tudi cene komunalnih storitev, usmerjanje sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Tu je popis krajevnih skupnosti, ki so bile ustanovljene vključno do 1975. leta. Prikazana je skrb za varstvo človekovega okolja itd.

Pomemben je tudi pregled socialnih ustanov v občinah, delegatov in delegacij, občin, skih izvršnih organov, organov uprave itd. Posebej pa je zanimiv pregled 70 večjih mest v Jugoslaviji, v katerem so temeljni podatki o teh mestih, o njihovi stanovanjski izgradnji in mestnem prometu.

Knjiga je delo strokovnjakov stalne konference mest in je odlični priručnik, ki od krije marsikaj koristnega in zanimivega.

VIKTOR SIREC

Robot vremenar

Sodelavci Inštituta Jožef Stefan in Meteorološkega zavoda SRS so izdelali prvo domačo avtomatsko postajo

LJUBLJANA, 22. januarja — Sodelavci inštituta Jožef Stefan so v sodelovanju s strokovnjaki Meteorološkega zavoda SR Slovenije pravkar izdelali prvo domačo avtomatsko meteorološko postajo, ki si jo bomo lahko ogledali na mednarodni razstavi »Tehnika za okolje 76« v začetku februarja na Gospodarskem razstavišču.

Dr. inž. Jože Šnajder z oddelka za jedrsko fiziko na Inštitutu Jožef Stefan, ki je bil nosilec naloge pravi, da so z uresničitvijo te zamisli izdelali »vremenski stroj«, ki so si ga naši meteorologi že dlje časa želeli. Meteorologi so povedali, kaj potrebujejo in deset sodelavcev inštituta se je spravilo na delo, dolgo podružno leto dni.

In kaj bodo počeli s tem robotom vremenarjem? Gre za nekakšno srednje veliko skrinjico ali manjšo omaro, ki je razdeljena na dva dela. V prvem se »skriva« daljinski ali senzorji za merjenje vlage, temperature, vetra (smerni in hitrosti), količin padavin, zračnega pritiska in sončnega sevanja. Elektronski del naprave skriva v sebi dve izvedbi računalnikov, od katerih je pomembnejši mikroračunalnik. Gre za izračunavanje povprečnih vrednosti zbranih podatkov, na osnovi katerih je potem možno priti do različnih vremenskih in ekoloških ugotovitev.

Mimogrede naj povemo, da so na inštitutu Jožef Stefan podobne zbiralnike podatkov izdelali že za medicinske namene. In, kar je najpomembnejše: tak vremenoslovski zbiralnik podatkov je možno priključiti na omrežje avtomatskih vremenoslovnih postaj. Ta prvi bo za zdaj odajal podatke na perforirani trak, ki bo potem na voljo meteorologom.

Dipl. inž. meteorologije Bojan Paradiž z Meteorološkega zavoda SRS pravi, da je prva doma izdelana meteorološka postaja namenjena za jedrsko elektrarno v Krškem, ob kateri bodo vsak čas zgradili 70 metrov visok vremenoslovski stolp — pod njim pa postavili to avtomatsko meteorološko postajo.

Meteorologi so sodelovali pri izbiri potrebnih instrumentov, pri čemer naj posebej poudarimo doma izdelano napravo za merjenje šibkih vetrov, ter napravo za obdelavo podatkov, medtem ko so sodelavci inštituta poskrbeli za tehnično uresničitev naprave. Gre za prvo doma izdelano in nasploh prvo takšno meteorološko postajo v državi. Stala je 790.000 din.

Mreža avtomatskih postaj

Ne samo velika želja meteorologov, temveč tudi vse večja potreba je, da bi v naši republiki dobili med seboj povezano mrežo avtomatskih vremenoslovnih postaj, ki bi nam zbiralale vremenske in ekološke podatke, jih razdeljevale na povprečja ipd., na osnovi česar bi potem ob vsaki priliki lahko praktično ukrepali.

Podobno postajo si bodo meteorologi omislili za svoje potrebe v Ljubljani, saj po njeni novi kakovosti pri zbiranju vremenskih in ekoloških podatkov ter študiju na teh področjih.

Inž. Bojan Paradiž pose-

bej poudarja, da je sodelavcem inštituta po zgledu znanih podobnih naprav po svetu uspelo izdelati zelo uspešno in univerzalno postajo, od katere si je v prihodnjem omrežju po Sloveniji in Jugoslaviji lahko veliko obetamo.

Avtomatska meteorološka postaja bo poznavalec posredovala zelo dragocene podatke, na podlagi katerih bodo vnaprej lahko predvideli ukrepe proti širjenju škodljivih snovi in plinov v ozračju. Če bi kdajkoli v Krškem prišlo do nevarnosti radioaktivne zastrupitve zraka, bi takoj lahko učinkovito ukrepali. Gre za pogoj in sistem varnosti, ki je ob jedrski elektrarni predpisano.

Seveda bo nad postajo bel delovalec. Ko bodo v Sloveniji vzpostavili mrežo teh robotov, in sicer v Ljubljani, Sošanju, Celju, v Mariboru in na Jesenicah, se bo tudi postaja v Krškem lahko vključila v ta sistem ter na centralni računalnik. To bo osrednji zbiralnik podatkov, ki jih po navadni poti nikakor ne moremo zbirati, niti ovrednotiti in v praksi uporabiti. Mreža robotov pa lahko vsak trenutek in istočasno zbere sveže podatke.

Za navidez skromno vremenoslovsko skrinjico so njeni ustvarjalci uvozili samo senzor (daljnik) za vlago in zelo občutljiv upor za merjenje temperature.

NIKO LAPAJNE

Delavci Plama zgradili šolo

Ljuba mamal Vem, da si utrujena, ampak lepo te prosim, poglej, predno greš spat, mojo nalogo. Ne vem, če sem jo jo naredila prav... Okorne črke droune otroške roke so se nizale na list noč za nočjo in kakale na kuhinjski mizi Liborijo Kresovič, ko je prihajala z dela na drugi izmeni domov. Tako je bil nekdo.

Močna burja je vlekla tisti dan izpod sončnega neba in se zaletavala v praznični Podgrad. Na obrobju Brki nov, enega naših najmanj razvitih področij. Bil je njihov prag. Ob dvajsetletnici tovarne »Plama«, edine daleč naokrog, ki daje kruha tamkajšnjim ljudem, so sklicali tudi slovesno in razširjeno sejo sveta šole. Tiste šole, ki so jo vso krasno in novo odprli nekaj mesecev poprej.

Pršla je tudi Liborija Kresovič in povedala, kako zelo so vsi starši zadovoljni z novo šolo. »Sem mati dveh šoloborčevih otrok. Rada bi vam, če bom mogla, opisala razliko med staro in novo šolo.«

Potem so se ji misli preselile iz moderne šolske knjižnice v nek dom, za nek ognjišče, v nek družino, ki je štela ženo, moža in dve punčki. Mama je, kadar je delala v prvi izmeni, že zvečer pripravila kosilo in naslednji dan sta obe mali deklici zakurili v štedilniku (plina in elektrike jima niso zaupali) in si kosilo pogreli.

Zdaj ti dve deklici kosita v šoli. In vsak dan znova pripovedujeta mami, kako imenito hrano jim v šoli pripravljajo. Tudi takšne zapletene slaščice, ki jih doma niso imeli časa pripravljati. Šolska vrata se odpro že ob pol šestih zjutraj in tako marsikakšnemu otroku prihranijo čakanje na mrazu in v dežju.

Veliko več jim bo zmogla dati šola kot dom. Zvrhano mero znanja in razvedrila. Zgradili so jo delavci s svojimi osebnimi dohodki in krajevna skupnost s samoprispevki. Vsi so vedeli, kako zso potrebna je.

V takšnih krajih, kjer je težko priti do kruha, kjer moraš za vsak priboljšek trdo garati, znajo nekaj lepega, novega, veliko bolj ceniti in spoštovati kot tam, kjer je vsega dovolj.

»Spominjam se tistega dneva.« je pripovedovala Liborija, »ko smo v tovarni glasovali za samoprispevek. Noben delavec »Plama«, niti tisti, ki so še samsti, ni bil proti gradnji nove šole in proti temu, da gre del te gradnje iz naših žepov.«

Mimo Liborijinih besed se je v rohnjenje burje ujel tudi kaneček tiste redke, pa tako tesne povezanosti med šolo, krajevno skupnostjo in delovno organizacijo. Takšne povezanosti, ki bi lahko služila za vzgled prenekatemu kraju na Slovenskem.

BARBARA GORICAR

Manjšina v Italiji

Široke možnosti v prosti coni

V novi stvarnosti mora tudi gospodarstvo narodnostne skupnosti najti svoje mesto

Od dopisnika RTV posebej za Delo

Trst, januarja — Prisila, asimilacijski pritisk, ki ga strukture večinskega naroda izvajajo nad manjšinskimi narodnostnimi skupnostmi, nad tistimi, ki se danes niso zaščitene in enakopravne, se na zunanjo kaže elasti v zatiranju ali v omejevanju pravic manjšine na področju kulture, jezika in političnih in administrativnih pravic. Manj opazen, vendar prav tako, če ne še bolj nevaren, pa je prikriti, namenjen ali nenamerni pritisk na ekonomsko moč manjšine, pritisk, ki sila v gospodarsko in socialno podrejenost pri zatiranju manjšine. Od nje pa je le še korak do asimilacije.

Tega dejstva se je doslej vse premalo zavedala tudi slovenska narodnostna skupnost v Italiji. Dosedanji boj proti nasilnemu raznarodovanju je bil predvsem usmerjen v zaščito in uveljavljanje jezikovnih in kulturnih pravic. Danes pa se mora tudi slovenska narodnostna skupnost v Italiji zavedati, da je v novi stvarnosti mora tudi gospodarstvo narodnostne skupnosti najti svoje mesto.

Oba dejavnika pa morata predvsem zagotoviti, da manjšina postane enakopraven subjekt na vseh področjih, ki zadevajo njene interese in interese širše družbene skupnosti. Tudi na področju gospodarske dejavnosti. Prav na tem področju pa je vpliv Slovencev najmanjši, dosti manjši od tistega, ki bi služili za hitreje in učinkovitejše odločanje o vseh samoupravnih zadevah. Tako na primer nismo mogli zlahka ugotoviti pomena prispevkov, davkov ipd., zlasti po občinah pa tudi po pokrajinah in republikah. Ta ko je bilo tudi z dohodki načinom določanja minimuma in maksimuma osebnih dohodkov.

Stalna konferenca mest je z letopisom, ki ga je izdala konec lanskega leta, precej zapolnila te vrzeli, karita v ta belarnih podatkih za več kot 400 stranih in v poročilih o

delu stalne konference so mnogi podatki, ki so jih dale občine na predložen vprašalnik. Zal pa še vedno niso odgovorile na anketa vprašanja vse občine, emveč le 337 od 510, vendar je že to nekaj več, kot smo imeli do slej.

Prispevki o skupnostih občin in mest v republikah so pisani v pisavi in jeziku naših narodov. V tej obsejni knjigi (485 strani) so osnovni podatki o občinah, o pomembnejših dohodkih in izdatkih občin v 1974. Letu, zbir tek zneskov sicer ne ustreza celotnim dohodkom in izdatkom občin, a negospodarske investicije tudi niso razčlenjene po namenu. Objavljene so tudi stopnje prispevkov in davkov občin do maja 1975.

Tudi urbanistična aktivnost je zabeležena do aprila 1975. leta, predstavljene so tudi cene komunalnih storitev, usmerjanje sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Tu je popis krajevnih skupnosti, ki so bile ustanovljene vključno do 1975. leta. Prikazana je skrb za varstvo človekovega okolja itd.

delo v tovarne v Furlaniji, seveda v izključno italijansko okolje. Tako ostaja na zemlji, se pravi, da se ukvarja s kmetijstvom, le se 5 odstotkov prebivalcev.

Cepprav velika večina tržaških in gorških Slovencev živi in dela v mestnem okolju, pa resnično narodnostno ozemlje tvori podeželje, to so tista tla, v katerih manjšina ohranja korenine, zaradi katerih ni le jezikovna manjšina, ampak narodnostna skupnost na svojih tleh z vsemi, tudi političnimi in upravnimi posledicami. Zato je razumljivo, da so Slovenci v vsem obdobju svojega boja za ohranitev ljubljumno in v okvirih svojih moči čuvali predvsem zemljo. Ne le zaradi premljenega raznarodovalnega pritiska, ki se mu Slovenci v svojih podeželskih občinah v zadnjih letih dokaj uspešno upirajo. Teže se je upreti splošnim družbenoekonomskim spremembam, ki terjajo, da se obdelovalne površine umikajo industrijskim obratom in potrebnim infrastrukturam. Ali pa potrebi po širjenju mestnih središč, na podeželje in postopni urbanizaciji predmestnih središč. To so objektivne zahteve razvoja vsake družbe, ki pa se na ozemlju manjšine izražajo kot nasilni posegi v strnjeno, narodnostnega ozemlja, ki vodijo v oslabeitev bodisi gospodarske moči manjšine na področju kmetijstva in živinoreje bodisi v spremembo socialne strukture prizadetih ter pospešujejo ekonomsko odvisnost.

Za ublažitve negativnih posledic tega nujnega procesa je nekaj možnosti. Na prvem mestu je treba narodnostni skupnosti zagotoviti možnost, da sodočladi pri načrtovanju družbenega in gospodarskega razvoja ozemlja, na katerem živi, da zemlja, ki je last pripadnikov manjšine, ne sme biti razlašena brez privolitve narodostne skupnosti, in naposled, da na svojem ozemlju obogati gospodarske dejavnosti, ki so tradicionalno vezane na gospodarski potencial skupnosti.

Med panoge, s katerimi se pretežno ukvarjajo Slovenci že desetletja, sodi kmetijstvo, obrtništvo, bančništvo, trgovina, turizem in mala industrija. Zavedajo se, da v okvirih načrtov gospodarskega razvoja celotne dežele Furlanije-Juljske krajine kot tudi zaradi razvoja šibkega lastnega gospodarskega potenciala ne morejo računati na gradnjo velikih industrijskih obratov, kvečjemu bi bilo mogoče nekatere sedanje obrtniške obrate razviti v obrate male industrije. Bolj smotno je po mnenju gospodarskih izvedencev narodnostne skupnosti ohraniti in okrepiti dejavnost na področjih, kjer je že prisotna.

V prid takšni usmeritvi je več dejstev, med njimi pa je na prvem mestu stalnost meje in splošnega prizadevanja po pozitivni tokov blagovnega prometa. Ze doslej je bila, na primer, dežela Furlanija-Juljska krajina v izmenjavah med Italijo in Jugoslavijo udeležena kar z 20 odstotki prometa, če maloobsejnega turističnega prometa sploh ne upoštevamo, posled pa se ji s sporazumom odpirajo še večje, rekli bi lahko neslutene možnosti.

V tej novi stvarnosti mora tudi gospodarstvo narodnostne skupnosti najti svoje mesto. V prid takšni usmeritvi je vrsta ugodnih, prednostnih okoliščin. Kot del naroda sosednje države se lahko dosti lažje vključi v politiko odprte meje in v vlogi posrednika sodeluje v procesu, za katerega se zavzemata obe državi. Je lastnik večjega dela ob meji, kar predstavlja močan vir bogastva, ki pa bi ga bilo treba izkoriščati le tedaj, ko je koristno za skupnost. V določenih panogah, kot na primer v trgovini, imajo Slovenci že zdaj prednosti pri zaposlovanju in takšne prednosti bi si morali zagotoviti tudi pri zaposlovanju v bodoči dvojezični prosti coni na Krasu.

Vendar vidi slovenska narodnostna skupnost v prosti coni še dosti širše možnosti. Predvsem nudi pogoje, da vstopi v sfero industrijske proizvodnje, kar bi po eni strani močno okrepilo njen gospodarski položaj, po drugi pa zaviralo asimilacijski proces, ki ga zdaj spodbuja zaposlovanje slovenskih delavcev v italijanskih tovarnah. Vendar naj bi, kot rečeno, obseg te dejavnosti ostal v okvirih male industrije, in sicer v tistih dejavnostih, ki bi bile komplementarne z večjo industrio Poleg tega bi bilo treba po mnenju predstavnikov skupnosti razvijati proizvodnjo tistih izdelkov, ki so zanimivi za tržišče nerazvitih držav, tehnično oporo pa naj bi iskali pri podjetjih iz matične domovine.

Prav ob razmišljanju o vlogi, ki naj bi jo slovenska narodnostna skupnost dobila v bodoči prosti coni, se je z vso ostrino znova odprlo vprašanje kadrovske usposobljenosti skupnosti, da popirne za to enkratno priložnost. Doslej je bilo pač tako, da je bila izbira izobraževanja slovenske mladine daleč od poklicev, ki vodijo v gospodarski sektor, saj na tem področju niso videli socialne gotovosti in življenjskih perspektiv. Največ se jih je odločalo za študij humanističnih in znanstveno tehničnih smeri. V zadnjih 25 letih je na povprečno 13 diplomantov slovenske narodnosti zapustil univerzo le po eden ekonomist. Zato si je skupnost naložila kot eno prioriteten nalogo, da bi z vsemi možnimi sredstvi usmerjala izobraževanje mladine v smer, ki je zanjo zdaj najpomembnejša. Medtem ko so razviti oddelki za izobraževanje v obrtniških panogah, pa kljub dolgoletnim zahtevam Slovenci še vedno nimajo srednje šole za izobraževanje industrijskih tehnikov.

V kolikšni meri se bo narodnostna skupnost uspela vključiti v novo stvarnost, bo odvisno zlasti od tega, koliko možnosti bo imela za soustvarjanje razvoja. Torej koliko ji bo tudi v gospodarskem (tako kot ji je že uspelo v političnem in kulturnem) življenju uspelo postati subjekt družbe. To pa ni odvisno samo od nje, temveč v pretežni meri od celotne družbe in njenih oblastvenih organov na vseh ravneh. Predvsem ji bodo morali priznati pravico in dati možnost soudeležbe pri izbiri družbenogospodarskega razvoja in njegovih smernic, ki se uresničujejo na njenem narodnostnem ozemlju. Danes je še vedno vrsta organizacij in združenj, ki odločajo o tem ozemlju, četudi ni v njih predstavnikov manjšine. Značilen primer je ustanova za tržaško industrijsko pristanice, ki je prevzela vodstvo italijanskega dela proste cone, zemljišče, ki je pretežno last Slovencev.

V hoteljih za uveljavitev vloge subjekta na vseh področjih slovenske narodnostna skupnost pričakuje podporo vseh naprednih sil družbe, ki bo morala prej ali slej izpolniti osnovni pogoj za razvoj skupnosti — celovito zakonsko zaščito.

Jure Pengov

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

ODBOJKA

NA KVALIFIKACIJAH ZA OI V RIMU

NOGOMET

JUTRI V 2. AMATERSKI LIGI

DOMAČI ŠPORT

V ZADNJEM DNEVU PORAZ ITALIJE IN JUGOSLAVIJE

«Azurri» so klonili ČSSR, «plavi» pa Bolgariji

RIM, 23. — Zadnji dan predolimpijskega kvalifikacijskega moškega odbojarskega turnirja v Rimu je bil dejansko najbolj nezanimiv, saj je bilo včeraj znano že vse: ČSSR in Italija sta si priborili vozovnico za Montreal, Bolgarija in Jugoslavija pa sta se morali sprizniti s tem, da bodo njuni reprezentanti lahko sledili olimpijski odbojki le — po televiziji.

Italija je v zadnjem dnevu igrala s ČSSR in je doživela gladek poraz s 3:0 (15:12, 15:8, 15:10). «Azurri» so igrali danes mnogo slabše kot včeraj, kar pa je tudi razumljivo, saj so imeli na drugi strani mreže vse drugega nasprotnika, kot so Bolgari.

Jugoslavija je imela danes poslednjo priložnost, da bi odnesla domov vsaj eno zmago iz te finalne skupine, vendar ji to ni uspelo. Bolgari so namreč premagali «plave» s 3:2 (15:7, 10:15, 10:15, 15:4, 15:11). Srečanje je bilo lepo in borbeno.

Na splošno so jugoslovanski odbojkarji na tem turnirju razočarali. Res pa je tudi, da so imeli v predtekmovalju naporejše delo od Italijanov, ki so odigrali le šest setov, medtem ko so jih «plavi» kar enajst.

Rezultat tega turnirja je nekoliko nenavaden tudi v celoti: v Montrealu bosta namreč odstopovali ekipi, ki sta zasedli na zadnjem evropskem prvenstvu šest in deseto mesto (ČSSR in Italija), izpadle pa so šesterke, ki so osvojile tretje, četrto in peto mesto (SFRJ, Romunija in Bolgarija). Vse kaže, da je bila v Rimu «zoga zelo okrogla».

Organizacija celotnega turnirja ni zadovoljila nikogar.

Takoj po zaključku tekem so opravičili zbiranje skupin za olimpijski turnir v Montrealu. Zbiranje je dalo tak izid:

A skupina
ČSSR, Poljska, Kanada, Južna Koreja in Kuba.

B skupina
Italija, Japonska, SZ, Brazilija ter irski prvak (Tunizija ali Egipt).

SMUČANJE

ZARADI SLABEGA SNEGA V Kitzbühlu spremenili spored tekmovanja

KITZBÜHEL, 23. — Spored smučarskega tekmovalja za svetovni pokal v Kitzbühlu so spremenili: zaradi slabih snežnih razmer je namreč dnevna vrnitev tekmovalcev med treningom za smuk padla (italijanski reprezentant Franco Tach iz Sappade si je celo pretrgal notranje kite levega kolena), zato so tekmovalje v smuku, ki bi morali biti jutri, preselili na nedeljo, slalom pa bo jutri. Prvi slalom bo na vrsti ob 9.30, drugi pa ob 12. uri.

KOLESTARSTVO

CIKLOKROS V LONJERJU

Tudi Adria starta na visoka mesta

Jutri bodo tržaški kolesarji ne-uradno začeli z letošnjo tekmovalno sezono. Aktivni in rekreacijski športniki kolesarji se bodo zbrali v Lonjerju, na zanje nenavaden tekmovalju: pomerili se bodo namreč v krosu, ki je postal nekakšna tradicija med tržaškimi ljubitelji železnega konjčka, pred uradnim začetkom tekmovalne sezone.

Lani je to tekmovalje priredila

ŠPORT NA TV

Vodstvo RAI je sporočilo, da bodo današnji slalom za SP v Kitzbühlu prenašali po 2. sporeču italijanske TV z začetkom ob 9.25 (1. spust) in ob 11.55 (2. spust). Nedeljski smuk pa bodo prenašali z začetkom ob 11.55 in ne ob 10.25, kot je bilo prvotno določeno. Tudi ta prenos bo na 2. sporeču.

MAJ V DEŽELI SOVIJTOV

6. POT K SVETLOBI

«Zato lahko upravičeno rečem, da bo kmalu naša prostrana domovina prav zato postala zelo majhna... To smo delno že dosegli, ker premagujemo ogromne razdalje od Moskve do New Yorka brez pristanka v že manj kot desetih urah...»

«Slišal sem, pa tudi bral mnenje nekaterih strokovnjakov, da ustrezajo reaktivna letala predvsem velikim razdaljam?»

«Naše izkušnje potrjujejo, da so reaktivna letala lahko ekonomična tudi na manjših razdaljah. Takšna letala že konstruiramo, tako je na primer z letalom TU-124 in TU-134. Naj vam še povem, da smo letala TU-124 pripeljali tudi že v Jugoslavijo, da bi tam pokazala svoje lastnosti. «Ali se ukvarjate samo s projektiranjem potniških letal ali pa vas zanimajo tudi drugi tipi letal?»

«Projektiramo tudi vojaška letala, ki služijo obrambi naše dežele. Vendar pa bi se celoten moj delovni kolektiv, če bi prišlo do razorožitve, z velikim namudom in s vsemi razpoložljivimi silami lotil projektiranja potniških letal in letal, ki bi ustrezala potrebam gospodarstva.»

Srečanje je bilo vsekoli živahno in prijetno. Obe moštvu sta na začetku branili «mož moža» in protinapadi, ki so se vrstili zaradi obrambnih napak, so tekmo obogatili na ritmu.

Poletovci so si zmago zagotovili v prvem polčasu, kot prikazuje tudi sam izid. Bili so boljši v obrambi in prav zaradi tega jih lahko pohvalimo.

Kljub temu pa sta obe ekipi prikazali premalo skupinske igre, in sta se spuščali v osebne akcije, kar je seveda spektakularno, ne pa koristno za skupno igro. Tako so se namreč izkazali kot dobri strelci Milčič, Gulič, Hrovatin in Taučer. Ostale pa moramo pohvaliti zaradi požrtvovalnosti v obrambi in tekmovalne borbenosti.

ODBOJKA

Za borovke v Trstu idealna priložnost

Brežanke imajo tokrat malo možnosti za uspeh

ŽENSKA C LIGA

V drugem prvenstvenem nastopu bodo drevi odbojkarice Bora igrala doma. To bo več kot idealna priložnost, da se oddolžijo za prvi dokaj pekoči poraz, ker jim prihaja v goste Primavera iz Novent. Vicentini, ki je bila tudi poražena doma (od Sale iz Trenta). To pomeni, da Primavera ne sodi med boljše šesterke te skupine.

Naš drugi zastopnik, Breg, odhaja v goste k letos izredno ojačenemu Volley Ballu iz Pordenona in povslej verjetnosti nima večjih možnosti za uspeh. S tem pa ni rečeno, da imajo domače igralke že v naprej dve točki v žepu.

MOŠKA D LIGA

Krasovi odbojkarji bodo drevi v okviru drugega kola moške D lige, odšli na svoje prvo letošnje gostovanje k Torriani iz Gradišča. Po uspešnem krstnem nastopu bodo skušali «oblo-pčeti» tudi tokrat obdržati svojo nemagljivost, čeprav njihova naloga ne bo prav lahka. Pri Torriani namreč igrajo nekateri bivši igralci goriških gasilcev, ki imajo za seboj že več prvenstev tretje lige in so torej zelo izkušeni. Vendar, če bodo Krasovci nastopili s popolno postavbo in stopili samoza-

2. AMATERSKA LIGA

Jutri bodo odigrali pare zadnjega kola zimskega dela prvenstva, ki je bil sodeč po dosedanjih izidih še kar uspešen za naše enajsterice.

PRIMORJE — DE MACORI

Jutrišnji nasprotnik Primorja je slabo startal. V prvih šestih tekmah so predstavniki De Macorija s težavo izbojevali tri remije. V preostalih tekmah so se Tržačani nekoliko popravili, saj imajo trenutno 13 točk. Prav v zadnjih devetih tekmah je De Macori presenetljivo premagal v gosteh Libertas, prejšnjo nedeljo pa doma Villesse. To jasno označuje, da so Tržačani trenutno v dobri formi in zato bodo prišli na Prosek s trdnim namenom, da odščepejo Primorju točko.

Varovanci Verginella se zavedajo,

V ŽENSKI C LIGI

vestno na igrišče, so favoriti za osvojitve celotnega izkupička.

1. ŽENSKA DIVIZIJA

Od treh slovenskih predstavnikov igra doma v tretjem kolu samo Sloga. Po dveh zaporednih porazih bodo slogašice naletele na nevarne nasprotnice. Torriana je namreč še neporažena in prav gotovo se bo treba pošteno potruditi za prvi uspeh.

Kljub temu, da Sloga igra v Goričici, sledi jo prej ne bo imel težkega dela z domačo Azurro, ki je utrpela še dva poraza. Neposredni obračun med Interjem 1904 in Kontovcem bo izredno zanimiv, saj sta zaenkrat obe šesterke še praznih rok. Teoretična prednost je na strani Tržačank, ki igrajo doma.

1. MOŠKA DIVIZIJA

Ekipa Olympie iz Gorice je bila v dosedanjih dveh nastopih poražena. Čeprav igrajo letos Goričani s pomlajeno ekipo, so bili v drugem nastopu že na pragu uspeha. V tretjem kolu odhaja v goste k ekipi PAV Despar iz Vidma, ki je prav tako prepustil izkupiček najprej ASFRJ, potem pa še Kennedyju.

Bor na Reki

Odbojkarji Bora se skrbno pripravljajo za nadaljevanje prvenstva. Danes popoldne bo na Reki turnir, na katerem bodo igrali poleg Tržačanov še domači prvotlački Rijekater Metalac iz Siska, ki igra v 2. zvezni odbojarski ligi — zahod. Domačo šesterko Rijeke res ni potrebnoposebej predstavljati, saj je vsem našim ljubiteljem odbojke dobro znana. Drugi tekmeec, Metalac iz Siska, je končal prvi del prvenstva na 2. mestu, s 14 točkami za Fužinarjem z Raven, ki jih je zbral štiri več. Današnji nastop bo za Neubauerja in tovaršice izredno dobrodošel v tem delu priprav. Tržačani so z Riješko vedno igrali dobro, Metalac pa bi moral biti vsaj na papirju enakovredn tekmeec. Vsekakor pa končni izid tega turnirja ni važen in prav zaradi tega lahko pričakujemo dobro igro borovcev.

KOŠARKA

Poraz Zadra

V 3. kolu prvega dela tekmovalnja za pokal košarkarskih prvakov je v Sofiji domači Akademik premagal Zadar (Jug.) s 97:78 (46:40). V tekmovalju za pokal prvakinja je italijanska peterka GEAS na domačem igrišču odpravila Logis iz Belgije z 82:36 (42:18).

da nasprotnik ne bo lahka ovira. Na srečo pa bo lahko v nedeljo Verginella razpolagal s popolno postavbo: izjema je le Trampus, ki se je oddolžil, da opusti nogomet. To je nedvomno huda izguba za Primorje, saj je bil Trampus med stebri ekipe in njegova nenadna odločitev je nekoliko presenetljiva. Ker je odstop Trampusa prišel zaradi nekega nesoglasja z vodstvom na Proseku, upajo, da se bo premislil in ga bomo kmalu spet videli na igrišču.

VESNA — EDILE ADRIATICA

Po hudem porazu proti Isonzu sprejemajo Krizani v goste nevarnega nasprotnika, to je ekipo Edile Adriatico, ki je prav prejšnji teden nepričakovano proti Aurisini doživela svoj tretji prvenstveni poraz. Zato je razumljivo, da se hoče za ta poraz «maščevati», vendar bo našla v Krizu zagrnjenega nasprotnika, ki hoče dokazati svojim zvestim navijačem, da je bil poraz v Sv. Petru ob Soči le slučajen. Srečanje bo vsekakor zelo zanimivo, saj ima Edile Adriatica eno najsolidnejših obramb tega prvenstva, Vesna pa ima najprodornejši napad, kjer pa so gostje precej jalovi, saj so do sedaj dali le 12 golov, točno 13 manj od Vesne. Po podatkih bi torej morala zmagati Vesna, vendar na igrišču lahko pride vedno do presenečenja.

LIBERTAS — ZARJA

To bo osrednje srečanje dneva, ker obe enajsterici, ki sta trenutno na tretjem, oziroma drugem mestu, računata na zmago. Kot Libertas tudi Zarja ne bi rada zgubila stika z vodilnimi ekipami in zato bo v tem srečanju borba za točko precej ostra. Libertas v zadnjih tekmah nima ni izpolnil pričakovanja. Tržačani so se povzpeli na zgornji del lestvice šele po nedeljski zmagi proti Campanellam. Tudi Zarja v zadnjih štirih tekmah ni povsem zadovoljila. Bazovci so trikrat remizirali in okusili poraz doma proti Villesseju. Zarja je v teh nastopih odpovedala moralo in v napadu, sicer pa njihni napadalci v letošnjem prvenstvu niso nikoli zablesteli, saj ima skupno z Flaminiom najsibši napad (10 golov). Bazovci pa se lahko ponašajo z obrambo, ki je s sedmimi prejimi goli najsolidnejša v tej skupini. Računajo morda Bazovci tudi proti Libertasu na bel izid?

V ostalih tekmah predvidevamo delitve točk med Aurisino in Sagradom, zmago Costalunge nad S. Anjo, celotni izkupiček za Villesse v dvoboju s Campanellami, remi med Rosandrom in Isonzom ter zmago Fogliana nad Flaminiom.

3. AMATERSKA LIGA

V skupini P, kjer igrajo naše enajsterice, bo jutri na sporedu derbi med Unionom in Primorjem. Ker so Trebenci v dobri formi ne bi smeli imeti težav z zmago nad Pod-

TOTIP

1. — prvi	1	2
2. — drugi	2	1
3. — prvi	2	X
4. — drugi	X	2
5. — prvi	1	1
6. — prvi	1	1
7. — drugi	2	X
8. — prvi	1	X
9. — drugi	1	X

Totocalcio

Bologna - Ascoli	1
Cesena - Cesena	X 2
Florentina - Cagliari	X
Milan - Lazio	1 X
Perugia - Napoli	1 X 2
Roma - Inter	2
Sampdoria - Juventus	2
Torino - Verona	1
Avellino - Ternana	1
L.R. Vicenza - Foggia	X
Novara - Genoa	1 X 2
Pistoiese - Parma	1
Salernitana - Bari	2

DNEVNI RED:

1. otvoritev
2. izvolitev predsednika in zapisničarja
3. poročila
4. razprava
5. razrednica staremu odboru
6. volitev novega odbora
7. razno

Odbor

njerici, ki so doslej nekoliko razočarali, saj ni Union v tem prvenstvu še zmagal.

Osrednja tekma tega zavrtilja bo na Padričah, kjer Gaja sprejme v goste drugouvrščeni S. Andrea. Gajevci se bodo morali pošteno potruditi, če hočejo odnesti pozitiven izid, saj je S. Andrea v tem prvenstvu doživel le en poraz.

Brežani sprejmejo v goste solidni Domio, ki bo Brežanom težka ovira. Vsekakor so «plavi» optimisti in računajo na zmago.

Na dve točki računa tudi Kras. Ta sprejema v goste poprečni Sampvito, ki ima s šestimi zadetki skupaj z Ginnastico, Unionom in Krasom najsibkejši napad. Torej, če bo obramba zdržala, saj ena točka ne bi smela uiti Krasu.

KOŠARKA

Borovci brez mladincev proti goriškemu Arteju

Domovci v boju za ohranitev drugega mesta na lestvici

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

Borovci bodo jutri igrali dokaj važno tekmo proti Arteju iz Gorice. «Plavi» so v prvem delu prvenstva izgubili proti temu nasprotniku z minimalno razliko in upati je, da se bodo že jutri, čeprav bodo igrali brez mladincev, oddolžili za poraz.

MLADINCI

Poletovi mladinci bodo jutri sprejeli v goste močno peterko SABA, ki je openske košarkarje v prvem delu prvenstva premagala. Tavčarjevi varovanci pa so tokrat resno namenjeni, da se oddolžijo za ta poraz in z osvojenima točkama tudi popravijo svoj položaj na lestvici.

Bor bo igral jutri proti Juventus. Predvidevanja so seveda v korist «plavih», ki so tega nasprotnika v Dolini zanesljivo premagali. Vsaok podcenjevanje pa bi lahko naše košarkarje drago stalo in zato bo moral dati vse od sebe, da bi ne prišlo do presenečenja.

Naj omenimo še, da bi si borovci lahko že jutri priborili pravico nastopa v finalu. Njihov najresnejši tekmeec Italsider bo namreč igral proti še nepremaganemu Interju 1904, Scoglietto pa se bo pomeril s Pallacanostom Triestejem. Torej dokaj ugodno kolo za naše košarkarje.

KADETI

Borovci se bodo danes v Dolini pomerili z Italsidrom, ki je eden od favoritov za napredovanje v finale. «Plavi» so prejšnjo nedeljo počivali, v prvem kolu pa so visoko odpravili Servolano B. Danes bo torej za Štokljeve varovance tehtna preizkušnja.

Kontovceli bodo gostovali pri Flaminiu in bodo verjetno osvojili drugi prvenstveni par točk.

Tudi Domovci bodo igrali dokaj pomembno srečanje za visoko uvrstitev na lestvici. Doma se bodo spoprijeli z drugo peterko Arteja.

OBVESTILA

ŠD Kontovel sklicuje redni občni zbor, ki bo v četrtek, 29. t.m., ob 20.30 v prvem, oziroma ob 21. v drugem sklicanju v Prosvetnem domu na Proseku.

1. otvoritev
2. izvolitev predsednika in zapisničarja
3. poročila
4. razprava
5. razrednica staremu odboru
6. volitev novega odbora
7. razno

Odbor

DANES

SOBOTA, 24. januarja 1976

KOŠARKA

KADETI

17.00 v Dolini
Bor — Italsider

DEČKI

19.30 Trst, Ul. della Valle
Ricreatori — Breg

19.00 Trst, Ul. Caravaggio
Bor — SABA

NOGOMET

ZAČETNIKI

15.00 v Doberdolu
Mladost — Romana

ODBOJKA

ŽENSKA C LIGA

20.00 v Trstu, stadion «1. maja»
Bor — Primavera

21.15 v Pordenonu
Volley Ball — Breg

MOŠKA D LIGA

18.00 v Gradišču
Torriana — Kras

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

Borovci brez mladincev proti goriškemu Arteju

Domovci v boju za ohranitev drugega mesta na lestvici

DEČKI

V tem kolu bosta Dom in Kontovel počivala.

Brežani bodo drevi gostovali pri Ricreatoriju, ki je nesporni favoriti v tem prvenstvu.

Poletovci bodo skušali ponoviti uspeh Kontovcelcev in premagali Ferroviarjo. Za borovce pa bo dre-

višnje srečanje z ekipo SABA prva priložnost za osvojitve prva točk.

-edko-

TENIS

FOKAL KRALJA GUSTAVA

Angleži boljši

ZAGREB, 23. — V teniskem tekmovalju za pokal «Kralja Gustava» je danes v Zagrebu Italija premagala Jugoslavijo z 2:1.

IZIDI: Mottram - Pilič 2:0, Franulović - Taylor 2:0, Mottram in Taylor - Pilič in Franulović 2:0. nltolp etao sh xzščč et acmfwp

LONDON, 23. — Romunski teniški igralci Ilie Nastase bo moral plačati 6.000 dolarjev globe zaradi nešportnega vedenja na mednarodnem open turnirju v Kanadi.

SOFIJA, 23. — V B skupini evropskega prvenstva v namiznem tenisu je Bolgarija premagala Italijo s 5:2.

NOGOMET

V PRIJATELJSKI TEKMI

Juventus poražen

NOVARA, 23. — Včeraj so v tem mestu uradno odprli namenu novi nogometni stadion. Ob tej priložnosti sta Novara in Juventus igrala prijateljsko tekmo.

Proti vsakemu pričakovanju je zmagala Novara z 2:1 (0:1). Zadetki: v 14. min. Anastasi, v 58. min. Spinosi (avtogol), v 63. min. Pasuelli.

NEW YORK, 23. — Ken Furphy, bivši angleški reprezentant, je novi trener nogometnega kluba Cosmos iz New Yorka.

KOŠARKA

PROMOCIJSKA LIGA

Itala — Bor 67:66

VATERPOLO

FIRENCE, 23. — Najboljši italijanski in sovjetski vaterpolisti so od danes dalje na skupnem treningu v Coverciano. Trening bo trajal do konca meseca.

1. ŽENSKA DIVIZIJA

18.00 v Gorici
Azzurra — Sokol

21.15 v Trstu, Elizejske poljane
Inter — Kontovel

1. MOŠKA DIVIZIJA

20.45 v Vidmu
PAV Despar — Olympia

MEDNARODNI

MOŠKI TURNIR

16.00 na Reki
Sodeluje tudi Bor

JUTRI

NEDELJA, 25. januarja 1976

NOGOMET

2. AMATERSKA LIGA

14.30 na Proseku
Primorje — De Macori

14.30 v Krizu
Vesna — Edile Adriatica

3. AMATERSKA LIGA

14.30 v Tržiču
Falco — Juventina

14.30 v Doberdolu
Mladost — Staranzano

14.30 v Standrežu

O VPRAŠANJH SKUPNE STRATEGIJE

DANES V PARIZU SREČANJE SOCIALISTOV JUŽNE EVROPE

**Pariški vrh bi utegnil pripraviti osnovo za skupni
boj socialistov in komunistov v sredozemskih državah**

PARIZ, 23. — Vprašanje, kako odgovoriti na gospodarski in politični krizo kapitalističnega sveta, bo osnovno vprašanje konferencie socialističnih strank južne Evrope, ki se bo začela jutri ter zaključila popoldne. Socialisti v južni Evropi bodo na tem srečanju iskali poti za socialistično alternativo, ki bi hkrati zagotovila gospodarski razvoj ter zahtevo po demokraciji.

Pariško srečanje pa bo nekoliko okrnjeno, ker se ga ne bosta udeležila vsaj dva pomembna predstavnika socialističnih strank v južni Evropi, in sicer tajnik PSI Francesco De Martino, ki je sedaj preveč zaposlen v Rimu zaradi reševanja italijanske vladne krize, prav tako ne bo navzoč tudi leader Portugalske socialistične stranke Mario Soares, ki mora odgovoriti v teh dneh v ZDA, kjer se bo srečal z ameriškim državnim tajnikom Kissingerjem. V nekaterih krogih pariz vije celo, da je Kissinger v tem trenutku nalašč povabil Soaresa v ZDA, da bi metal polena pod noge evropskim socialistom. Tajnik francoske socialistične stranke Francois Mitterrand, ki je gostitelj tega socialističnega vrha, pa je odklonil vsakršno zahtevo po odložitvi srečanja ter je vztrajal, da se začne jutri.

Po zadnjih sporočilih bodo na konferenci socialističnih strank južne Evrope navzoče naslednje stranke: belgijska, italijanska, luksemburška, portugalska in španska. Navzoč bo seveda tudi gostitelj, to je francoska socialistična stranka. PSI bo zastopal bivši minister ter odgovorni član vodstva PSI za zunanje zadeve Mario Zagari skupaj z odgovornim urednikom stranknega glasila »Avanti«, Gaetanom Arfajem. Portugalce bo zastopal minister za kmetijstvo Lopez Cardoso, španske socialistične stranke PSOE pa politični tajnik Felipe Gonzalez. Ne ve se še, kdo bo predstavljal belgijsko in luksemburško delegacijo. Vrhunskega srečanja socialistov se bodo udeležili tudi opazovalci Socialistične internacionale, Zveze socialističnih strank EGS, SZDL, Jugoslavije ter Konfederacija evropskih sindikatov.

Jutrišnja seja bo javna, prav tako kot tudi zadržja. Sicer pa se bo do dela odvijala za zaprtimi vrati v okviru štirih komisij, ki si bodo določene za obravnavanje posameznih tem, ki so na dnevnem redu. Prve poročilo bo podal predstavnik PSI. To poročilo bo zadevalo vprašanje vloge južne Evrope v mednarodni politiki. O vprašanju odnosa evropskega socializma do kapitalistične krize bo govoril predstavnik belgijske socialistične stranke, ki bo poudaril posebno potrebo po pravični porazdelitvi kolektivnih obvez v boju proti brezposelnosti in inflaciji. Socialistični predstavniki obkroja nadalje v svojem poročilu nadmoč multinacionalnih družb ter trdi, da je stopnja koncentracije gospodarske moči zdaj presegla politično oblast. Zato pravi, da se na to nadoblast multinacionalnih družb lahko odgovarja samo z koordinacijo mednarodne dejavnosti, vlad, strank in sindikatov.

Podobne probleme obravnava tudi poročilo, ki ga bo predložil francoski predstavnik in ki zadeva ugotovitve demokracije po socialistični poti. Francoski predstavnik trdi, da samo socialistična alternativa utegne napolniti vrzel, ki jo je pustil za seboj kapitalizem ter zadostiti težnjam po demokraciji evropskih narodov.

Zadnje poročilo bo podal predstavnik socialistične stranke Španije, ki se bo ukvarjal neposredno z vprašanjem koordinacije in usklajevanja delovanja levicarskih, političnih in sindikalnih sil v državah južne Evrope. Španski socialisti, ki so sodelovali pri izdelavi poročila, poudarjajo sličnosti položajev, ki obstajajo v državah sredozemske Evrope. V poročilu trdijo med drugim, da v južni Evropi obstajajo izrazite socialne razlike, kar se ne dogaja v severni Evropi. Zato smo priča v južni Evropi radikalizaciji boja delavskega razreda ter izraženi bojevitosti sindikatov. V južni Evropi se sindikati ne omejujejo samo na taktično dejavnost, ki bi zadevala le obrambne zahteve delavskega razreda, temveč se bijejo za korenito preobrazbo družbe. V poročilu se omenja zlasti, da po vsebno v Italiji in Franciji obstajata močni komunistični partiji in da je v teh državah občutiti tudi močan vpliv katoliške cerkve. Španski socialisti so mnenja, da je treba vključiti v veliko gibanje tudi večino katoliškega gibanja. Nadalje poudarjajo, da je ameriški vpliv v zakonito. Osnovno vprašanje pa bo vedno odnos med socialisti in komunisti. Vsekar je treba delati na tem, da se zagotovi široko sodelovanje med vsemi levicarskimi silami (socialistov, komunistov ter naprednih gibanj) kot so katoličani, radikalci, itd.). V dokumentu se poudarja tudi, da se je treba odpovedati nesmiselnim konkurencom med socialisti in komunisti ter razvijati na mednarodni ravni strategijo sindikalnih bojev ter sploh zastopati podobna stališča na mednarodni ravni.

V nekaterih krogih menijo, da bi lahko pariška konferenca socialističnih strank južne Evrope utegnila odpreti pot sklicanju konferencie med socialisti in komunisti v južni Evropi.

V Čilu zaostritev gospodarske in politične krize

RIM, 23. — Na svoji današnji tiskovni konferenci je generalni tajnik čiljskega političnega gibanja MAP (Movimiento accion popular uni-
da) Oscar Garretón izjavil, da se ob poglobljanju gospodarske krize v Čilu (kruh je danes v tej državi več kot 200-krat dražji kot leta 1973) razvija tudi huda politična kriza, ki se je že začela spreminjati v krizo vojaške diktature.

Garretón, ki je bil podtajnik v Allendejevi vladi ter se je pozneje zatekel v tujino, je izrazil namero, da se ustanovi močna levicarska alternativa na poskuse bivšega predsednika republike Eduarda Freya

za ustanovitev desničarske alternative. Garretón pa ne izključuje možnosti, da bi v veliki ljudski fronti sodelovali v boju proti Pinochetovi fašistični diktaturi tudi demokrati.

Medtem sporočajo iz Ancuda (južni Čile), da je general Pinochet izjavil na proslavi ob 150-letnici osvojitve otčija Čilea, da je vojaška vlada trdno odločena, da prepreči povratek na oblast političnih strank.

TIRANA, 23. — Albanska tiskovna agencija »ATA« je objavila sporočilo, da bo po novi ustavi g. lni sekretar stranke dela postal tudi vrhovni poglavar obožanih sil. Voditelj partije bo postal tudi predsednik obrambnega sveta. Osnutek nove albanske ustave predvideva tudi preoblikovanje ustanovitve oporišč in namestitev tujih obožanih sil na albanskem ozemlju.

ALI SE ŠPANIJI RES OBETA DEMOKRACIJA?

V kratkem programska izjava vladnega predsednika Navarra

**Kakšne reforme predlaga katoliški list »YA«
Nadaljujejo se nasilja skrajnih desničarjev**

MADRID, 23. — Politični opazovalci z velikim zanimanjem pričakujejo programsko izjavo španskega ministrskega predsednika Carlosa Ariasa Navarrra, ki je napovedana za sredo, 28. januarja. Glasilo vsedržavnega katoliškega propagandističnega združenja »YA« je v tej zvezi poskrbelo za pravo senzacijo: objavilo je namreč vrsto najnovejših problemov, s katerimi se bo morala soočiti vlada in s tem dejansko predlagala predsedniku Navarrru, kako naj pravzaprav prikaže programsko izjavo. Kaj takšnega bi bilo še pred nekaj meseci nemogoče.

V pogledu osnovnih svobodnih navdušja list potrebo po zakonitvi svobode izražanja, sestavljanju in združevanju državljanov v razne organizacije. Ravno tako je treba sestaviti načelen statut o zakonitem delovanju političnih strank, kajti le tako bo mogoče uravnoteženo oziroma ugotoviti političnega dogajanja.

Parlament je treba razdeliti na dve zbornici: prva naj bo »organska ali interesna« ter naj vključuje predstavnikov sindikatov, občinskih uprav, kulturnih ustanov in stanovskih organizacij, druga pa izrazito ideološke narave ter bi jo obnavljali s sistemom splošnih volitev, h katerim je treba pripustiti vse državljane obeh spolov iznad 18. leta starosti. V obeh zbornicah naj bi bili tudi zastopniki političnih strank.

»YA« predlaga nadalje amnestijo za vse izrazito politične prekrške, ne pa tudi za teroristična dejanja ter ne omenja vprašanja revizije procesov proti teroristom (očitno baskovskim rojdomobom). Z druge strani bi bilo treba odpraviti tako imenovano sodišče za motilce javnega reda — dejansko gre za politično sodišče, pred katerim se je v zadnjem času znašlo na stotine delavcev in sindikalistov zaradi stavkovnih gibanj. Vojaske oblasti pa naj bi v bodoče skrbelo zgolj za kaznovanje vojaških, ne pa tudi drugih prekrškov, kot se dogaja danes.

Glede socialnih reform predlaga list olikancije referendum (ljudske glasovanja), na katerem naj bi se najhiti sliji prebivalstva izrekli za ali proti raznim prenosovanjem. Posameznim delam španije je treba priznati večje upravne pravice, z ustrežno decentralizacijo pravnega aparata, ne da bi pri tem prizadele državno enotnost. Cerkev naj bo neodvisna, tako se n.p. državna oblast ne bi smela vmešavati v imenovanje njenih dostojanstvenikov. Na sindikalnem področju, nadaljuje »YA«, je ravno tako potrebna temeljita reforma v smislu pluralistične in kar najbolj demokracijske sindikalne dejavnosti. Korenito naj se prenovijo gospodarska politika, in sicer tako, da se zagotovi 2 do 3-odstotna rasto industrijske proizvodnje na leto. Treba je preprečiti čezmerno skakanje cen blaga široke porabe ter z druge strani uresničiti reformo davčnega sistema. Španija naj se vključi v Evropsko gospodarsko skupnost.

Solska izobrazba naj se demokratizira, poleg tega naj vlada posveti posebno pozornost strokovnemu usposabljanju delovnih kadrov. Glede zunanje politike niso predlogi omenjenega časopisa kdo ve kako jasni, ampak so pretežno zgolj načelnega značaja. Španija naj uradno prizna vse tujе države po recipročnem načelu nemešavanja v notranje zadeve. Obnovijo naj se odnosi z afriškimi in latinskoameriškim državami, na katere vežejo Španijo stare kulturne tradicije. Težko je seveda reči, ali in do kakšne mere bo ministrski predsednik upošteval gornje predloge, ki so nekeje tudi pomanjkljivi. Dejstvo pa

je, da bodo socialne in druge reforme mogoče le, če bo kraljevski svet sprejel vladi predlog o podaljšanju sedanje mandatarne dobe za leto dni. Svet se je že sestal, vendar je bilo njegovo zasedanje odloženo na prihodnji ponedeljek. Opazovalci menijo, da je prišlo do trših nasprotij med pristajši politike demokracizacije in frankisti, ki so odločno proti vsaki socialni spremembi. Demokracizacija — javnost v Španiji upa, da bodo prodrli prvi, kajti v nasprotjem primeru bo storjen zopet korak nazaj, kar bo hudo zavrijlo zdajšnje boje za socialne pravice.

Slednji se že tako in tako odvijajo sredi težav in nasilja s strani skrajnih desničarjev. Danes dopolne so n. pr. tako imenovani gverilci Kristusa kralja — fašistične teroristične skvadre — sežgali lekarino v Udovnu (Asturija). Njen lastnik je že večkrat prejel grožnja pisma, ker je »napreden« in »atenat« pomeni le »prvo opozorilo«, kakor so fašisti zapisali na notranji zid lekarne.

Japonska zunanja politika: oslonitev na Zahod

TOKIO, 23. — Japonski minister za zunanje zadeve Kiši Miyazawa je danes pojasnil poslanecem združenja zbornice smernice japonske zunanje politike. Zunanji minister je v bistvu poudaril privrženost japonske zunanje politike zahodnemu bloku pod vodstvom ZDA. Japonska bo še nadalje ohranila tesne vezi sodelovanja z ZDA na vseh področjih.

Nov sovjetski umetni satelit

MOSKVA, 23. — Časopisna agencija Tass je sporočila, da je sovjetska zveza izstrelila večeraj nov satelit za telekomunikacije, ki naj bi izboljšal izkoriščanje sovjetskega sistema za radijske, telefonske in brzojavne povezave. Novi satelit bo omogočil oddajanje in sprejemanje osrednjih televizijskih programov v Moskvi tudi v najbolj oddaljenih krajih Sovjetske zveze. (Daljnji sever, Sibirija, Daljnji vzhod in Osrednja Azija). Satelit pripada vrsti »Molnija«.

PEKING, 23. — Med glavnimi mestom LR Kitajske in Phnom Penhom so začele delovati redne letalske zveze. V obeh smereh potujejo dvakrat na teden letala kitajske letalske družbe »CAAC«.

CERKEV ZA USTANOVITEV IZRAELSKÉ DRŽAVE

Vatikanska diplomacija med vojno

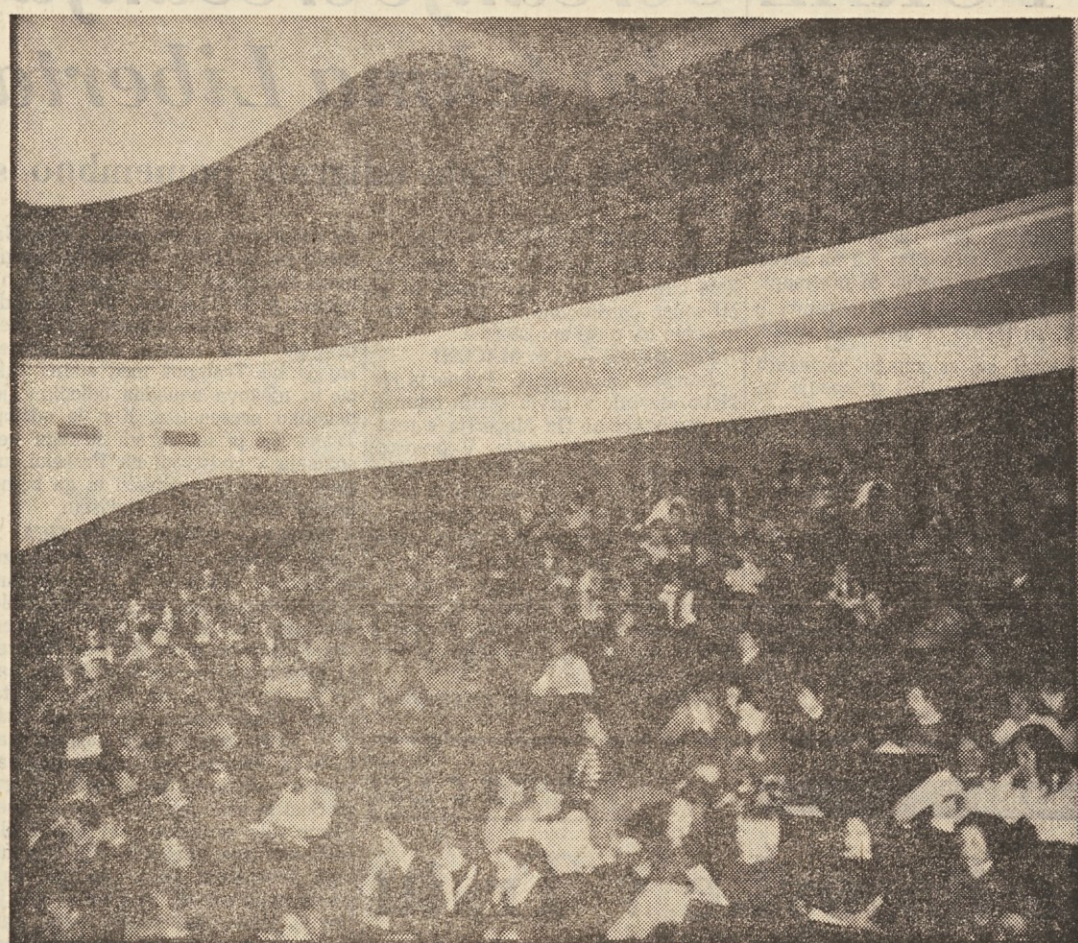
Papež Pij XII. naj bi se zelo zanimal za usodo Židov

VATIKAN, 23. — Jeseni 1943, to je kmalu po nemški zasedbi Rima, so nastili, kot je znano, sprožili širokopotezno akcijo proti italijanskim Židom. Od rimske židovske skupnosti so zahtevali 50 kg zlata, sicer bodo žide deportirali. O zadevi je bil pravočasno seznanjen tudi Vatikan: papež Pij XII. je po zval katoliške vernike, naj pomagajo Židom pri zbiranju zlata, kar se je tudi zgodilo. Ko je bila dragocena kovina izročena Nemcem, so ti v noči od 15. na 16. oktober strpali 1.300 Židov na tovornjake ter jih odpeljali v nacistična uničevalna taborišča. Veš o prevzaru je papežu Pacelliju posredovala princesa Enza Pignatelli Aragona Cortes. Sveti oče je tedaj zahteval pojasnila od nemškega veleposlanika v Vatikanu von Weizsaeckera, ki mu je vatičanski zunanji minister, kardinal Luigi Maglione, izrazil bolečino papeža sprito dejstva, da mora prav v Rimu toliko ljudi trpeti zgolj zato, ker so Judje. Veleposlanik je obljubil posredovanje pri berlinski vladi in pripomnil, da bi vatičanskega posega v zadevo rajši ne omenil hitlerjevskim oblastem. V resnici je bil Vatikan obvestil Berlin o deportaciji Židov, ni pa niti z besedico omenil papeževskega posredovanja.

Ravno ta okoliščina, piše vatičansko glasilo »Osservatore romano«, je zapustila v javnosti vtis, češ da je Pij XII. ravnodušno gledal na početke Nemcev. Od tod izkričevljene teorije o pasivnosti ali celo soodgovornosti papeža Pacellija za židovske deportacije, ki so jih iznesli zahodnonemški zgodovinski pisec Hochhuth in številni drugi.

V Vatikanu so se torej odločili, da odgovorijo na očitke, po katerih je bila politika Pija XII. in sploh Svete stolice med drugo svetovno vojno dvomna in da so bili nekateri vsi poki cerkveni dostojanstveniki v pri-
srajnih odnosih z okupatorji in njihovimi italijanskimi hlapi — črno-
belci. Vatikan je namreč danes objavil vrsto še neizdanih dokumentov o diplomatski dejavnosti Svete stolice v l. 1943. Iz teh listin izhaja, da se je Cerkev globoko zanimala za usodo Židov in se zavzemala za ustanovitev neodvisne izraelske države. Objava dokumentov prav v tem času, ko se ljudske mase čedalje ovesočajo in optepajo nazadnjaških pogledov na tolmačenje verskih dogem, je seveda značilna in nenaključna. Še značilnejša pa je, ako gledamo nanjo skozi prizmo bližnjazgodnjih dogajanj.

Med dokumenti je odgovor apostolskega delegata v Turčiji A. G. Roncallija (poznejšega papeža Janeza XXIII.) z dne 4. septembra 1943 vatičanskemu zunanjemu ministru kardinalu Maglioneju. Slednji je Roncallija pozval, naj s primernimi koraki pomaga Židom. Turčija je bila namreč sprito svoje nevtiralnosti v vojni obvezno tranzitno območje za Žide, ki so se selili v Palestino pretežno iz vzhodnoevropskih držav, kjer so divjali boji med nacisti in Rusi. Kardinal Maglione je hotel tudi informacije o sionističnem gi-

Gledališče Verdi je priredilo v slovenskem Kulturnem domu več predstav svojega baletnega ansambla za so. Na sliki mlado občinstvo med nastopom baleta.

KLJUB ZUNANJIM POSEGOM

Sile MPLA napredujejo proti severu in jugu

Južnoafriške čete se umikajo na položaje pri Lobitu

LUSAKA (Zambija), 23. — Iz diplomatskih virov se je zvedelo, da so se danes obožene sile Ljudske osvobodilnega gibanja za Angolo (MPLA) s pomočjo nekaterih drugih enot napotile proti severu, kjer skušajo zaustaviti dobavo orožja in drugega materiala silam FNLA in UNITA. Ta pomoč prihaja iz važnega pristanišča Matadi (Zaire), ki leži ob reki Zaire, se pravi na meji med Angolo in državo Zaire. Po teh vestih naj bi MPLA skušala zavzeti mesto Santo Antonio De Zaire na angolskem bregu ustja reke Zaire, kjer bi lahko blokirale rečni promet. S tem bi tudi preprečile pošiljke orožja in drugega materiala skozi mesto Matadi.

Oblasti v Kinšasi (glavno mesto Zaire) so potrdile te vesti. Iz južne Angole sporočajo, da so se obožene sile MPLA polastile večjih področij v smeri mesta Huambo, ki je sedaj glavno mesto FNLA ter UNITA. V zadnjih dveh dneh so sile ljudskega gibanja napredovale na tem področju za kakih 90 km. Sedaj se nahajajo na severnem bregu reke Queve, kakih 160 km severno od Huamba.

Iz Capetowna pa sporočajo, da je predsednik Južnoafriške republike Diederichs danes kritiziral Sovjetsko zvezo zaradi njene intervencije v Angoli. Na drugi strani pa je južnoafriški državnik priznal, da oboženi spopad v Angoli ne bo mogel zagotoviti ter državi miru in razvoja. V tej zvezi je treba pripomniti, sodeč po vestih iz lusaskih krogov, da je Južnoafriška republika že ukazala svojim četam, naj se umaknejo iz Angole. V teh krogih trdijo, da se bodo južnoafriške čete ustavi-

le na svoji zadnji obrambni liniji pri pristanišču Lobito. Južnoafriška republika je zainteresirana, vedno sodeč po vesteh, ki prihajajo iz Capetowna, za varnost nekaterih obmejnih krajev, posebno na področju reke Cunene, kjer so nameščene električne centrale, ki dobavljajo električni tok tudi Južnoafriški republiki.

RIM, 23. — Štiridesetletni Onofrio De Vita se je udeležil z ženo in šestimi otroki na levi strani »Oltarja domovine«, da bi pritegnil pozornost oblasti na svoj težak položaj. Moski nima svojega lastnega stanovanja in je prisiljen, da živi s številno družino v stanovanju svoje tače.

Zagonetka

(Nadaljevanje s 4. strani)

me, da bi ne vplivalo katastrofalno na konstrukcijo ladje. Zato je treba prav v tem iskati vzroke potopitve.

Seveda se postavlja logično vprašanje, kako je prišlo do eksplozije oziroma do vzrokov za omenjene eksplozije. »Znano je — pravi inž. Klasić — da se rezervuarji tankerja, ki so namenjeni za prevoz nafte, pri vsaki izpraznitvi zaradi nevarnosti, da se ne ustvarjajo vnetljivi plini, avtomatično napolnejo s tako imenovanim inertnim plinom, ki onemogoča eksplozijo. Tako so napravili tudi z ladjo »Berge Istra«, ki je prav pred zadnjim potovanjem prevažala nafto v Rotterdam. Ladja je imela lasten generator za proizvodnjo inertnega plina in prav gotovo je njena posadka poskrbela, da je z inertnim plinom preprečila razvijanje vnetljivih plinov v izpraznjenih tankih ob bokih ladje.

Kljub temu inž. Klasić dopušča možnost, ki bi mogel biti prav tu vzrok eksplozije. Za razliko od drugih tankerjev, je bila ladja velikanka grajena kot kombinirana ladja. Ob svojih bokih je imela velike rezervoarje za prevoz nafte, v sredinih skladiščih pa je prevažala sipki tovor. Ladja je imela dvojno dno in dvojne pregrade. Morda se je nevarna vnetljiva plinska masa ustvarila prav v teh prostorih in je v trenutku kritičnega odnosa med kisikom in plinom prišlo do iskre, nato pa do veržne eksplozije. V tem prostoru, posebno na pod srednjim delom, ki je predviden za prevoz rude, so številne cevi za nafto, za električni tok in za druge instalacije, iz katerih bi morda prav neopazno mogli privreti ostanki nafte iz bočnih rezervoarjev. In plini, ki bi tu nastali, bi lahko v kritičnem trenutku povzročili eksplozijo. Seveda se postavlja vprašanje, kako je moglo priti do iskre, ki je povzročila katastrofo, ko pa so vse električne napeljave strogo zavarovane.

Konstruktor inž. Mladen Klasić je v svojem razgovoru potrdil, da je bila ladja grajena po najboljših strogih normah in da je bil vsak element, vdelan v ladjo, strogo preverjen in to v smislu vseh veljavnih klasifikacijskih predpisov in tudi strožje. Oprema, ki jo je zahteval naročnik, je bila celotno daleč preko teh norm in je na primer ladja »Berge Istra« imela že omenjeni generator za proizvodnjo inertnega plina, ki ga predpisi ne zahtevajo in ki ga zaledimo le na redkih petrolejskih ladjah.

Kljub vsem tem pojasnilom in zagotovilom, ali točneje prav zaradi tega kategoričnih pojasnil, postaja katastrofa ladje še bolj zagonetna.

TRŽAŠKI DNEVNIK

ACLI obsojajo stališče UIL

Nedavna izjava pokrajinskega vodstva CCIL - UIL je samo nova epizoda v dolgi kampanji, ki jo ta organizacija vodi proti sindikalni enotnosti. To je soglasna ugotovitev sindikalistov CGIL in CISL, kateri se je večeraj pridružil tudi pokrajinski predsedstvo ACLI. ACLI pravi, da tako stališče ni novo, saj se je tržaška UIL venomer borila in delovala proti sindikalni enotnosti ter sejala razdor med delavci v želji, da bi samo okrepila protienotno komponento v delavskem gibanju.

ACLI zavračajo trditve vodstva CCIL - UIL, po kateri naj bi vnešavanje strank v življenje sindikatov oviralo združevalni proces; glavna ovira je nasprotno prav politika CCIL - UIL, ki je vedno bolj oteževala že tako šibak združevalni proces v našem mestu. Sklep UIL, da spet prevzame svojo popolno akcijsko avtonomijo, je po mnenju ACLI toliko hušji glede na težavnost sedanjega političnega trenutka. Utemeljitev tega sklepa pa je očitno v skladu z vso dosedajšnjo politiko UIL, ki skuša igrati na kvalunkvistične in nacionalistične strune ter si zastavlja cilje, ki nimajo nič skupnega z interesi delavstva.

Tržaške ACLI pa so prepričane, da obstaja med delavci — tudi med tistimi, ki so vpisani v UIL — po polnoma drugačno hotenje, ki sloni na enotni koncepciji vloge delavskega gibanja v družbi. In delavci bo mogli nujno spoznati, da stališča UIL vodijo k ošibitvi delavskega razreda prav v trenutku, ko je ta najbolj angažiran v boju za pogodbe in zaposlovanje

Finančna pomoč za zavod »Rittmeyer«

Te dni se je sestala tretja stalna komisija delnega sveta. Po daljši razpravi je z večino glasov (svetovalci KPI so se vzdržali) odobril zakonski osnutek, ki določa delno finančno pomoč za tri zavode, ki skrbijo za slepe in gluhe delavce. Zavod za slepe »Rittmeyer« v Trstu bo od deleže po tem zakonu prejel po 125 milijonov za leto 1975 in za leto 1976; pokrajinski zavod za gluhe iz Gorice bo prejel po 10 milijonov lir, po 15 milijonov na leto pa bo prejel zavod »La nostra famiglia« v kraju San Vito ob Tilmentu.

Komunistična svetovalka Bergomas in Bosari sta v razpravi poudarila, da gre tudi v tem primeru za zakonski poseg, ki je trenutno rešuje določena vprašanja s področja socialnega skrbstva, medtem ko bi bilo treba za to področje izglasovati čim prej širši in predvsem smotnejši okvirni zakon.

Danes se bo sestala komisija, pristojna za vprašanja kmetijstva, da bi razpravljala o določanju standardne kakovosti mleka pri hlevih Furlanije-Juljske krajine. Jutri se bo sestala peta komisija, v četrtek pa zopet tretja in prva komisija.

Zaradi kraje bencina pet mladih v zaporu

Agenti openskega komisiarata so večeraj poneli zaradi kraje bencina aretirati štiri Francoze, 19-letnega Sergeja Enselmeja, 26-letnega Alaina Paradisa, 25-letnega Georgesa Cretela in 26-letnega Eveline Marcel ter 23-letnega Tržačana Sejsa Brusaka iz UL San Pellegriro 7. Omenjene je namreč policijska izvidnica zasledila v UL Carsia, ko so iz parkiranega vozila kradli bencin ter ga prelivali v Paradisov peugeot s francosko registrsko tablico. Poleg tega so agenti našli pri Enselmeju 10 cm dolg nož.

VESTI Z ONSTRAN MEJE

Tragična smrt 22-letnega mladeniča

Pokojni je bil član kolektiva radia Koper

KOPER, 23. — V zgodnjih jutranjih urah se je pripetila v Seči pri Portoržu huda prometna nesreča, v kateri je izgubil življenje komaj 22-letni Enzo Ciani, član iz Izole in član kolektiva radia Koper.

Ciani se je peljal kot sopotnik v avtomobilu mariborske registracije, ki ga je upravljal Vlado Zele iz Izole. V levem nepreglednem ovinku pred gostilno »Zekar« je Zele zapeljal na skrajni desni rob cestišča, drsel po železni ograji ter nato trčil s sprednjim delom vozila v kamniti zid. Od tu se je vozilo odbilo na nik ter se zasukalo za 180 stopinj, nik ter se za sukalo za 180 stopinj. V nesreči je bil Ciani hudo ranjen. Prepeljali so ga v izolsko bolnišnico, kjer je kljub vsem naporom zdravnikov po dveh urah podlegel poškodbam. Voznik je bil laže ranjen.

Tragična smrt Enza Cianija je globoko presunila obalno prebivalstvo in še zlasti kolektiv radia Koper, kjer je pokojni Enzo delal kot oblikovalec ekonomsko-propagandnih oddaj in kot športni novinar. Na kratki žalni svečanosti danes dopoldne je odgovornih urednik radia Koper Bogdan Tome poudaril, da smo izgubili predanega delavca, polnega mladne vne, ki je ob naporem deloval v službi še izredno študiral ter se hkrati tudi udeleževal v mladinski organizaciji. Najbolj pa je seveda prizadeta njegova družina, saj

V ŠTIVANSKI PAPIRNICI

Zasedanje o alternativni organizaciji prostega časa

Na sedežu rekreativnega krožka CRAL štivanske papirnice se bo danes, ob 9.30 pričelo zasedanje o temi »Demokracije organizacije prostega časa v obdobju pogoda in na drugačnem upravljanju krožkov CRAL«. Osrednje poročilo o tej temi bo imel Antonio Tramacere, podpredsednik vsedržavne ustanove ENARS - ACLI ter član vsedržavne tajništva CICA. Poudarek bo predvsem na vlogi demokratičnih delavskih organizacij pri alternativnem upravljanju krožkov CRAL, ki naj bi bilo tesno povezano z delavskim gibanjem in nasprotno politiki ustanove ENAL.

Pokrajinska konferenca pristaniških delavcev CGIL

V preteklih dneh je bila v našem mestu pokrajinska organizacijska konferenca FILP-CGIL, t.j. federacije pristaniških delavcev, na kateri je imel uvodno poročilo pokrajinski tajnik Criscenti. Govor je bil predvsem o preustroju sindikata na osnovi organizacijskega dokumenta centralnega komiteja FILP-CISL, sprejeta pa je bila vrsta sklepov za boljše delovanje sindikata. Na konferenci so tudi ugotovili, da se proces sindikalnega združevanja prepočasno razvija ter v tej zvezi sklenili navezati stike z ostalima dvema sindikalnima organizacijama pristaniških delavcev, FILP-CISL in UIL-TATEP. Cilj nameravanih pogovorov naj bi bil ustanoviti enotno federacijo pristaniških delavcev (FULP).

Tatvina v uradih CISL

V uradih sindikata CISL v drugem nadstropju UL Battisti 8 so v sredo poneli vrtili neznanu tatovo, ki pa so v bistvu odvisli praznih rok. Po iskarnju in vseh uradih in po vseh omarah in predahih so s seboj odnesli le zabojček, v katerem je bilo 6 ti-soč lir in nekaj faktur. Tatovi so vrata urada odprli s ključem. Možno je, da so našli tiste, katerega je dan prej izgubila uradnica Assunta Beltramini ali pa so imeli kak ponarejen ključ.

Zelen džip podri žensko in bežal

Zelen džip je sinoči okrog 19.30 v UL S. Michele podri žensko ter je nato podlo nadaljeval svoje pot. Na srečo pa je bil v tistem trenutku v bližini Roberto Tommasi (UL Cattedrale 49), ki si je zapisal registrsko tablico terenskega vozila (TS 157704) in ki je ponesrečeni prisilil cilj na pomoč.

Zensko, 34-letno Carmelo Di Somma por. Iovino, doma iz UL S. Michele 36, so nemudoma prepeljali v bolnišnico, kjer so jo zaradi zloma levega kolena sprejeli na ortopedski oddelku s prognozo enega meseca. Prometna policija je uvedla preiskavo.

PRI